

ZBERATEĽ[®] 2005

8

Ročník XI.
Cena 49 Sk

ISSN 1335-8693

MESAČNÍK PRE ZBERATEĽOV • ODBORNÉ ČLÁNKY • INFORMÁCIE • INZERCIA

Nová pamätná minca:
Bratislavské korunovácie (3)

Výtvarný návrh známky emisie Technické pamiatky

Zbierať možno aj
známky s motívom
WWF, alebo
Ako ďalej? (16-17)

Bronzová medaila na počesť
slávneho rozprávkára vydaná
vo Fínsku (36-37)

Prírodné pozoruhodnosti - Svetové
dedičstvo vo Švédsku (25)

**Z PONUKY
FIRMY
ZBERATEĽ**

Zaujímavé námety,
ale aj flóra, fauna
a šport na
známkach (41)

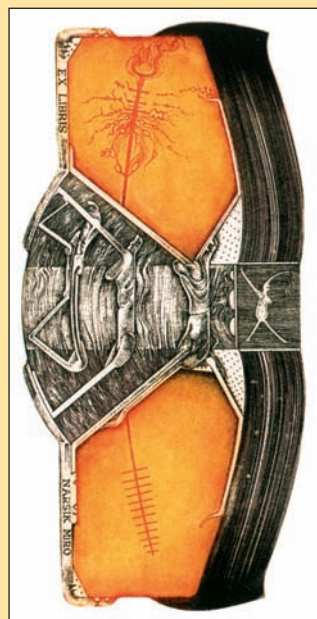
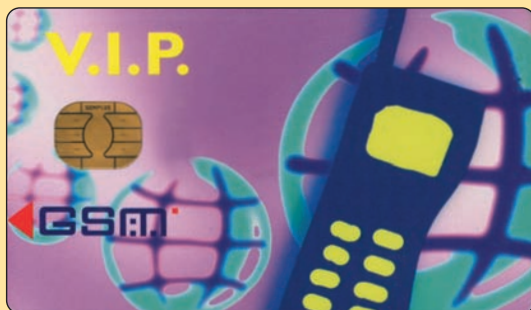
Chráněná fauna a flóra Krkonoš – novinky České pošty (6)

Známky tlačené ofsetem v 60-tych letech, 2. část (34-35)

Prvé SIM karty – Malé okienko telekartistu (14-15)

I. Benca – z volnej tvorby. Galéria majstrov známkovej tvorby (10-11)

Vážení čitatelia,

Prázdniny prehupli do svojej druhej polovice, a nám v redakcii ešte neprípadá, že už je aj obdobie dovolení. Snaha skracovať lehoty vydávania časopisu kladie zvýšené nároky na redakčnú prácu, avšak vďaka pochopeniu redakčnej rady a niektorých stálych prispievateľov sa podarilo včas zhromaždiť potrebné príspevky a vytvoriť základ tohto čísla časopisu. Letné obdobie poznačilo aj vydavateľskú aktivitu Slovenskej pošty, preto príslušná rubrika je chudobnejšia ako inokedy. Pohľad na tohtoročný emisný plán našich známok však napovedá, že v prvom polroku vyšlo už 17 známok (čo predstavuje takmer tri štvrtiny uvádzanej

K augustovému číslu Zberateľa

ročnej produkcie) a v druhom polroku by ich malo byť už len šesť. Treba len dúfať, že sa nedočkáme nejakých neželaných prekvapení.

Napriek prázdninám pokračuje úspešný seriál Štefana Plišku Malá škola filatelie už svojím 20. pokračovaním. A práve teraz v nadpise s otázkou Ako ďalej?

Informovali sme aj o výmene príspevkov so Spravodajcom Komisie československej známky pri SČF. V tomto čísle publikujeme už druhú časť zaujímavého príspevku R. Fischera, býv. ved. oddelenia známkovej tvorby Federálneho ministerstva spojov, o tlači čs. známok v 60-tych rokoch ofsetovou technikou. Vzhľadom na uvádzané fakty súvisiace s ich návrhmi známym umelcom a výrobou na Slovensku predpokladáme, že vás zaujme.

Ale teraz k ďalšiemu obsahu augustového čísla. V rubrike Z novínok našich susedov V. Kučera predkladá prehľad ich vydavateľských aktivít. Možno pozornosť vzbudí rakúska vyšívaná známka s plesnivcom alpínskym. Zaujímavým príspevkom so sklbením histórie a filatelie o antickom nálezisku v Narone (v dnešnom Chorvátsku) sa prezentuje I. Lužák. Po kratšej odmlke sa vraciame k seriálu o našich tvorcoch poštových známok, keď A. Paulinyová nás oboznamuje s tvorbou I. Bencu, autorom mnohých slovenských poštových známok. Prinášame tiež dva príspevky z oblasti poštovej histórie (V. Chmelár, D. Evinic) a jeden týkajúci sa našich známok, keď M. Gerec informuje o novom papieri, ktorý sa používa na dotlač niektorých starších vydaní výplatných známok. Telekartistom, a možno nielen im, M. Jobek približuje prvé SIM karty. A. Urmínský prináša výber pohľadníc z rodinnej korešpondencie, ktorým voľne nadväzuje na svoj v príspevok v č. 4 Zberateľa. V. Kučera otvára seriál o známkach Nového Zélandu v súvislosti so 150. výročím ich vydávania. A potom prinášame tradičné rubriky o našich nových pečiatkach, tiež rad drobných zaujímavostí a ďalšie pokračovanie našej súťaže. Predpokladáme, že vás zaujme aj nová ponuka firmy Zberateľ.

Veríme, že v pestrosti tohto čísla vás opäť niečo upúta a spríjemní odдых, a časopis vás bude sprevádzať aj v tomto letnom období.

Vaša redakcia

ZBERATEL'®

Ročník XI. - 2005 • Číslo 8 • Cena 49 Sk

Z OBSAHU / CONTENTS / INHALTS

- **Z novínok našich susedov** / Some new items of our neighbours / Aus Neuheiten unserer Nachbarn (4-8)
- **I. Lužák: Antické nálezisko NARONA** / Antique finding-place NARONA / Antik Fundort NARONA (12)
- **M. Jobek: Malé okienko telekartistu (88)** / Short column of a phonecard collector / Kurz über die Telephonkarten (14-15)
- **Š. Pliško: Malá škola filatelie – Sme na rázcestí, ako ďalej?** / Short course of philately – We are at a road fork, where to go? / Grundschule der Philatelie – Wie weiter gehen? (16-17)
- **J. Solava: Dielo M. Benku na poštových známkach** / Work of M. Benka on postage stamps / M. Benka Kunstwerk an Briefmarken (24-25)
- **V. Kučera: Objavovanie a hľadanie súvislosti na známkach Nového Zéland (1)** / Searching and discovering links on stamps of New Zealand / Entdeckungen und Suchen Zusammenhängen an Briefmarken New Zealand (28-31)
- **E. Minarovičová: H. Ch. Andersen a jeho rozprávky na medailách** / H. Ch. Andersen and his fairytales on medals / H. Ch. Andersenmärchen an Medailen (36-37)
- **D. Evinic: Tri listy zo zámoria prezeté devizovou kontrolou na Slovensku po roku 1945** / Three overseas letters checked by foreign currency control in Slovakia after 1945 / Drei Briefe aus Übersee besichtigt mit devisen Kontrolle in Slowakei nach 1945
- **R. Fischer: Ofsetem k víťazství ocelotisku (2)** / Via offset to a victory of die-stamping / Durch Ofsetverwendung zum Sieg des Stichtiefdrucks (34-36)

ZBERATEL®

Mesačník pre filatelistov, numizmatikov, filokartistov, zberateľov telefónnych kariet a iných predmetov zberateľského záujmu

■ **Vydavateľ:** Firma ZBERATEL, Bratislava. Registračné číslo časopisu: MK 1188 / 95 zo dňa 1. 2. 1995 | ISSN 1335-8693

■ **Adresa redakcie:** ZBERATEL, Račianska 17, 831 02 Bratislava, ☎ 02/44 250 149, e-mail: zberatel.redakcia@chello.sk.

■ **Redakčná rada:** RNDr. Milan Antala, dr. Ondrej Földes, Ing. Marian Jobek, Ing. Miroslav Gerec, PhDr. Elena Mínarovičová (predsedníčka), Mgr. Antónia Paulinyová, RNDr. Michal Zíka a dr. Severín Zrubec (čestný predseda).

■ **Redakcia:** Ing. Peter Malík, PhD. - šéfredaktor, Anton Kulhánek - člen redakcie, Martina Đurkáčová - grafická úprava, RNDr. Milan Antala - jazyková úprava, Mgr. Pavol Ondráška - preklad do angličtiny.

■ **Cena a predplatné:** Cena za jeden výtlačok 49 Sk. Pri odbere 11 ks a viac vydavateľ poskytuje 20% zľavu. Celoročné predplatné na rok 2005 (vrátane poštovného): Pre abonentov zo Slovenskej republiky 490 Sk, s prílohami 550 Sk, pre abonentov z Českej republiky 922 Sk (740 Kč), s prílohami 982 Sk (785 Kč), pre abonentov z ostatnej Európy 1086 (28 €), s prílohami 1165 Sk (30 €), pre abonentov zo zahraničných krajín 1350 Sk (47 USD), s prílohami 1490 Sk (52 USD).

■ **Zaslanie príspevkov a inzerátov:** Články napísané strojom, na počítači (PC formát WORD) zasielané elektronickou poštou, na počítačových disketách alebo na CD. Obrazové podklady na ilustráciu formou zapožičania originálov na základe dohody, elektronickou cestou naskenovaných obrázkov (formát BMP, JPG alebo TIF, min. 300 dpi) alebo zaslaním kvalitnej reprodukcie.

Redakcia si vyhradzuje právo uverejniť aj príspevky, s ktorých obsahom sa nestotožňuje. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

■ **Tlač:** Tlačiareň KOMPRINT, Borinská 8, 841 03 Bratislava 47, ☎ 02/6446 2403, fax: 02/6446 2404, e-mail: komprint@mail.eurotel.sk, www.komprint.com

■ **Číslo 08/2005:**
Redakčná uzávierka 28. júla 2005
Do tlače zadané 3. augusta 2005
Dátum vydania 9. augusta 2005

INFORMÁCIE O SLUŽBÁCH ZBERATEĽA

INZERÁTY

Cena jedného aj začatého riadku inzerátu je 20 Sk. Za zvýraznenie rámečkom účtujeme príplatok 35 Sk. Na trikrát opakovaný inzerát poskytujeme 30%-nú zľavu. Abonent časopisu majú v každom čísle prvých 5 riadkov inzerátu zdarma. Úhradu inzerátu, resp. potvrdenku o úhrade treba zaslať na adresu redakcie najneskôr so znením inzerátu. V záujme uverejnenia presného znenia inzerátov žiadame ich písať na stroji (počítači) alebo čitateľne paličkovým písmom. Za obsah zodpovedá podávateľ, inzeráty vecne neupravujeme a uverejňujeme ich v došlom poradí.

KOMERČNÉ INZERÁTY A REKLAMY

Cenu za uverejnenie plošných komerčných inzerátov a reklám na vnútorných čiernobielych stranách podľa dodaných predlôh účtujeme podľa požadovanej veľkosti plochy:

Celá strana A5 (128 x 180 mm)	3 200 Sk
Polovica strany A5 (128 x 90 mm)	1 900 Sk
Štvrtina strany A5 (64 x 90 mm)	1 000 Sk
Jedna osmina strany A5 (64 x 45 mm)	550 Sk

Pokiaľ nie je dohodnuté inak, redakcia si vyhradzuje právo rozhodnúť o mieste uverejnenia reklamy v časopise. Grafickú úpravu reklám, uverejnenie reklám na farebnej strane a iné neštandardné požiadavky, účtujeme podľa osobitného sadzovníka alebo na základe dohody.

OZNAMY O PODUJATIACH

Informácie nekomerčného charakteru o výmenných schôdkach, burzách a zberateľských stretnutiach sú uverejňované bezplatne.

PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

V tejto rubrike ponúkajú materiál možno zakúpiť v predajni ZBERATEĽ, Račianske mýto 1/D, 831 02 Bratislava, ☎ 0911 250149, e-mail: zberatel@chello.sk, v dňoch pondelok až piatok od 10.00 do 18.00 hod. Ponúkaný materiál možno objednať aj písomne, prípadne telefonicky. K cenám firma účtuje poštovné a balné. Ceny ponúkaných materiálov platia (pokiaľ nie je uvedené inak) vždy len do vydania ďalšieho čísla časopisu Zberateľ. Všetkým abonentom časopisu firma poskytuje na ponúkaný tovar zľavu vo výške 5 %.

PLATBY ZO ZAHRANIČIA

za predplatné časopisu Zberateľ a za objednaný materiál

- z Českej republiky: na účet Anton Kulhánek, číslo účtu 147 1883 123/0800, Česká spořitelna, pobočka Trutnov
- z ostatných štátov Európy a Zámoria: na účet Anton Kulhánek-Zberateľ, číslo účtu 0170170280/0900, Slovenská sporiteľňa, a.s., Bratislava, IBAN: SK66 0900 0000 0001 7017280 BIC: GIBASK BX

➔ Oznamy firmy ZBERATEĽ

Od 1. marca 2005 sme na Račianskom mýte 1/D v rovnakých otváracích hodinách ako doteraz.

☎ **novej predajne 0911 250 149, e-mail zberatel@chello.sk**

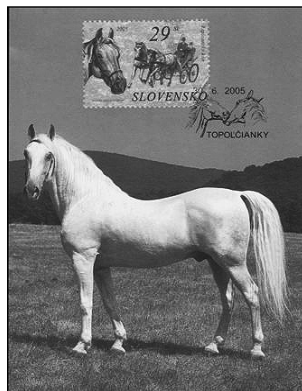
Redakcia Zberateľa je na pôvodnej adrese Račianska 17, ☎ 02/44 250 149, e-mail zberatel.redakcia@chello.sk návšteva redakcie v utorok 10.30 – 12.00 hod., 13.30 – 16.00 hod. Iný termín po dohode.

NOVÉ SLOVENSKÉ POŠTOVÉ ZNÁMKY A INÉ ZBERATEĽSKÉ MATERIÁLY

■ CM: Ochrana prírody - Kone

Slovenská pošta, a. s., vydala 30. 6. 2005 k príležitostným poštovým známkam „Kone“ dve Cartes maxima s fotografiami koní plemena Lipicanský kôň a Slovenský teplokrvník.

Autorom fotografie Lipicanského koňa je Ing. Dalibor Gregor. Informáciu o CM k známke 31 Sk sme priniesli v č. 7. Autorom grafických úprav Cartes maxima je akad. mal. Igor Piačka. Cartes maxima vytlačili ofsetom v tlačiarňi KNÍH-TLAČ, Zohor.

■ COB: Lipová ratolesť

Slovenská pošta, a. s., vydala 15. 7. 2005 celinovú obálku s natlačenou známkou „Lipová ratolesť“ v nominálnej hodnote 9 Sk. Autorom výtvarného návrhu známky je Lucie Krulíčková.

Známku na celinovú obálku technikou líniová tlač z hĺbky – intaglio vytlačila jednofarebne v zelenej farbe tlačiareň TAB, s. r. o., Bratislava.

Registračné číslo celinovej obálky je 070 COB 070/05.

NOVÉ MINCE

■ Pamätná strieborná minca Bratislavské korunovácie 350. VÝROČIE KORUNOVÁCIE LEOPOLDA I.

Národná banka Slovenska vydala v júli 2005 pamätnú striebornú mincu nominálnej hodnoty 200 Sk Bratislavské korunovácie – 350. výročie korunovácie Leopolda I.

Dnešné Slovensko bolo od 10. storočia až do konca prvej svetovej vojny súčasťou uhorského kráľovstva. V prvej tretine 16. storočia ohrozovali Uhorsko pustošivé nájazdy Turkov, ktorí v bitke pri Moháči v roku 1526 porazili kresťanskú armádu. Uhorský a český kráľ Ludovít II. v tejto bitke zahynul. Turkom sa otvorila cesta do uhorskej nížiny a rýchlo postupovali dovnútra krajiny. Po obsadení hlavného mesta Budína uhorská šľachta, svetští aj cirkevní hodnostári hľadali nové útočisko. Výhodná

poloha a opevnenie Bratislavy vytvorili predpoklady na to, aby sa stala hlavným mestom Uhorska. Rozhodol o tom Uhorský snem v roku 1536. Bratislava sa tak stala snemovým mestom kráľovstva a korunovačným mestom uhorských kráľov, sídlom kráľa a najdôležitejších inštitúcií krajiny. Panovník však trvale sídlil v neďalekej Viedni. V priebehu rokov 1563 – 1830 bolo v gotickom Dóme svätého Martina kráľovskou korunou svätého Štefana korunovaných 11 uhorských panovníkov a 8 kráľovských manželiek.

Kráľa korunoval spravidla najvyšší cirkevný hodnostár krajiny – ostrihomský arcibiskup, ktorému asistovali ďalší cirkevní aj svetskí hodnostári. Akt korunovania sa odohrával počas slávnostnej omše. Po nej sa kráľ prešiel pešo ulicami mesta, potom sa na koni odobral za opevnenie mesta, kde zložil prísahu. Ďalší akt korunovačnej slávnosti sa odohrával pri Dunaji, kde bol navliešaný kopček zeminy, privezenej zo všetkých oblastí kráľovstva. Kráľ na koni mečom zamával na všetky strany,

čím naznačil, že je pripravený brániť kráľovstvo pred nepriateľmi zo všetkých strán.

Ako šiesty z uhorských kráľov bol v Prešporku 27. júna 1655 korunovaný Leopold I., syn Ferdinanda III. a mladší brat predčasne zosnulého Ferdinanda IV. Jeho otec ho dal zvoliť za kráľa sotva 15-ročného. Počas veľmi dlhej vlády Leopolda I., ktorý nastúpil na trón po smrti svojho otca v roku 1657 a vládol až do svojej smrti v roku 1705, boli z Uhorska vyhnaní Turci a definitívne sa skončila nadvláda Osmanskej ríše. Leopold I. sa tiež zaslúžil o upevnenie základov habsburskej monarchie, z ktorej sa za jeho vlády stala popredná a uznávaná európska mocnosť.

Na líci mince v ľavej časti je dobové zobrazenie Bratislavy s Dómom sv. Martina a Bratislavským hradom, pod ktorým je stuha s letopočtom razby. V pravej hornej časti mince je umiestnený štátny znak a pod ním je nominálna hodnota 200 Sk. Názov štátu SLOVENSKÁ REPUBLIKA je v opise pri spodnom okraji mince.

Na rube mince je uprostred mincového poľa, v kruhu evokujúcom korunovačnú medailu, zobrazený portrét kráľa Leopolda I. s vavrínovým vencom na hlave.

Okolo portrétu je latinský text s kráľovým korunovačným heslom CONSILIO ET INDVSTRIA (S rozvahou a usilovnosťou) v hornej časti, a s menom a titulom uhorského kráľa v dolnej časti. Okolo portrétu je v zaujímavej kompozícii text KORUNOVÁCIA LEOPOLDA I. BRATISLAVA a rok korunovácie 1655.

Autorkou návrhu mince je Mária Poldaufová, minca má priemer 34 mm, hmotnosť 18 g a je vyrobená z 900/1000 striebra a 100/1000 medi v náklade 15 000 kusov, z toho 5 000 v kvalite proof. Rytinu vyhotovil Stanislav Golebievski. Mincou vyrobila Poľská štátna mincovňa Varšava. (Z podkladov NBS -pem-)

Z NOVINIEK NAŠICH SUSEDOV

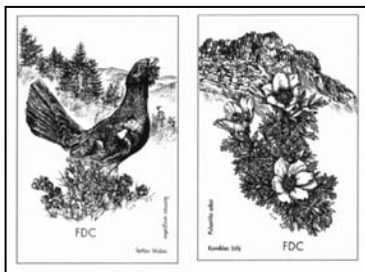
Česká republika

Chránená fauna a flóra Krkonoš

Prvým národným parkom Českej republiky boli v r. 1963 vyhlásené Krkonoše. Sú považované za jedinečný európsky medzičlánok prechodu od stredohôr k vysoko-

kohorám a predstavujú prírodné najbohatšie územie ČR. Príroda na svahoch Krkonoš je usporiadaná do štyroch vegetačných výškových stupňov: submontánneho (medzi 400-800 m n. m.), montánneho (800-1 200 m n. m.), subalpínskeho (1 200-1 450 m n. m.) a alpskeho (1 450-1 602 m n. m.). Vyskytuje sa tu viac ako 1 250 druhov kvitnú-

cich rastlín, čo je takmer polovica pôvodnej flóry Českej republiky, a viac ako 320 druhov obratlovcov, prevažne vtákov. V roku 1992 získal Krkonošský národný park štatút biosferickej rezervácie UNESCO. Práve túto neobyčajnú rozmanitosť a bohatstvo krkonošskej prírody s najvyšším vrchom ČR Snežkou (1 602 m n. m.), a zároveň najzáračnejšiu a najchránenejšiu oblasť parku zobrazuje hárček so 4 známami (12 Kč, 14 Kč, 15 Kč,

22 Kč) a 4 kupónmi (*obr.na obálke*). Hárček bol vytlačeneý oceľotlačou z plochých dosiek v kombinácii s ošfetom a vydaný bol 22. 6. 2005. **-pem-**

Poľsko

Ján Pavol II pontifikát 1978-2005

Druhého apríla odišla veľká osobnosť a veľký Poliak, ktorého ctíli a uznávali milióny ľudí rôznej národnosti, farby kože alebo presvedčenia. Poľská pošta v deň pohrebu pápeža Jána Pavla II. vydala príležitostnú poštovú známku. Na pamiatku pápeža Poľská pošta vydala 22. 4. 2005 aj príležitostný hárček, ktorým pripomenula jeho pontifikáciu pred 27 rokmi (1978). Na hárčeku je známka hodnoty 3,50 Zl s portrétom Jána Pavla II. na pozadí hôr a nápis JEZU UFAM TOBIE. Autorom výtvarného návrhu emisie je Włodzimierz Terechowicz. Hárček bol vydaný v náklade 1,5 miliónov kusov.

Poľské mestá: Szczecin a Przemysl

V rámci populárneho emisného radu Poľské mestá boli vydané ďalšie dve hodnoty. Dňa 30.5.2005 bola vydaná známka hodnoty 2,80 Zl venovaná mestu Štetín (Szczecin), ktoré je hlavné mesto Pomoranského vojvodstva. Mesto má mnohonárodnostnú a multikultúrnú tradíciu. Mestské práva mu boli udelené v roku 1243 a postupne sa stávalo čoraz významnejším sídlom. Od konca 19. storočia, vďaka medzinárodnému prístavu, mesto zaznamenalo významný rast ekonomiky. Počas 2. svetovej vojny mesto bolo zničené a prakticky muse-

lo byť znovu postavené. Znamka predstavuje vyhladkové terasy postavené 19 m nad hladinou rieky Odra nazývané Chrabré valy (Walami Chrobrego). Na vale sa týči monumentálna architektúra a sídli tu významné inštitúcie ako Úrad vojvodstva, Vysoká námorná škola i Národné múzeum. Je to i obľúbeným miestom obyvateľov Štetína na prechádzky. Autorkou návrhu je Maria Dziekańska.

Druhá známka je venovaná mestu **Przemysl**. Má nominálnu hodnotu 3,50 Zl a vydaná bola 30. 4. 2005. Malebné mesto s bohatou históriou a architektonickými pamiatkami, ležiace na brehoch rieky San, je považované za jedno z najkrajších miest v juhovýchodnom Poľsku. Najstaršia zmienka o meste pochádza z roku 981. Svoje histórii a vývoju vďačí najmä preto, že leží na hraniciach troch zemepisných oblastí: Údolia Sandomierz,

roviny Karpát a na cípe Východných Karpát. Medzi filatelistami je Przemysl známy najmä svojou obrovskou pevnosťou, v ktorej počas 1. svetovej vojny ruskú armádu obkľúčili ruské vojská (spojenie z pevností zabezpečovali balóny a lietadlá). Na známke dominuje veža katedrály sv. Jána Chrzciela.

Autorka návrhu na známku je Justyna Wroblewska. Obe známky boli vytlačené rotačnou hĺbkotlačou v TL po 100 kusoch známok v mnohomiliónovom náklade.

60. výročie skončenia 2. svetovej vojny

Skončenie 2. svetovej vojny pred 60 rokmi pripomenula Poľská poštová správa vydaním príležitostnej známky s nominálnou hodnotou 1,30 Zl. Obraz známky grafik Maciej Buszewicz riešil použitím archívneho filmového záberu so zvrhnutým symbolom nemeckého

fašizmu, s Hitlerovou orlicou. Na obálke prvého dňa vydania je vyobrazený záber z dobytého Reichstagu v Berlíne. Znáмка bola vydaná 6. 5. 2005 v náklade 300 tisíc kusov na TL s 20 kusmi známok.

Čo rád čítam

V čase, keď návšteva mladých ľudí v knižniciach sa stráca pod mohutnou vlnou surfovania na internete a strategickými alebo dobrodružnými počítačovými

hrami, Poľská poštová správa prichádza so sériou známok propagujúcich čítanie kníh. Štyrmi známkami sa snaží upútať pozornosť mládeže s cieľom návratu do sveta kníh. Sloganom Moje obľúbené školské čítanie pripomína niekoľko krásnych kníh z našej mladosti: M. Krüger: Chvilke rozkvetu ruže, A. de Saint-Exupery: Malý princ, J.Verne: 20 000 míľ pod morom a H.Sienkiewicz: Na púšti a v lese. Známkami hodnoty 1,30, 2, 2,20 a 2,80 Zl boli vydané 1. 6. 2005 (Medzinárodný deň detí) a navrhla ich Agnieszka Sobczynska. Vytačené boli ofsetom v náklade po 500 tisíc kusov

Rakúsko

Legenda Formule 1 - Jochen Rindt

Karl Jochen Rindt sa narodil 18.4.1942 v Mainzi. Keďže jeho rodičia zahynuli pri bombovom útoku na Hamburg v roku 1943, vyrastal u svojich prarodičov v Štajerskom Hradci. Jeho záujem o motorizmus ho v roku 1962 doviedol k pozoruhodnému výsledku na Formule Junior Cooper v Saloon Racing. V roku 1963 získava v tejto kategórii jedno 1. a jedno 3. miesto. VŠimol si ho Ford Österreich, ktorý ho začal podpo-

rovať a Rindt za túto firmu v roku 1964 vo formule F 2 na Brabham Cosworth štartuje na Veľkej cene Rakúska. V Anglicku získava svoje prvé víťazstvo vo Formule F 2. V roku 1965 prechádza do F 1, jazdí za tím Cooper, celkovo sa umiestnil na 13. mieste. Okrem toho so svojim partnerom získava víťazstvo na 24-hodinových závodoch Le Mans. V roku 1966 získava v celkovom poradí závodov F 1 3. miesto. Tak to pokračovalo, úspechy, prehry i havárie. V roku 1970 dosahuje najlepšie výsledky, získava Veľkú cenu Monaka, Holandska, Francúzska, Anglicka a Nemecka. Potom však prišiel 5. september 1970. V ten deň úspešná kariéra pilota F 1 Jochena Rindta skončila na tréningu Veľkej ceny Talianska v Monze, kde pre poruchu brzd na vozidle Lotus Ford 72 vrazil do zvodidiel. Na následky zranení pri prevoze do nemocnice zomiera. Po absolvovaní 60 Veľkých cien v kategórii F 1 v roku 1970 posmrtné získava titul majstra sveta. Autorom známky s portrétom Jochena Rindta, faksimile jeho podpisu a kresby monopostu F 1, je Charly Frei. Znáмка hodnoty 0,55 € bola vydaná 11.6.2005 v náklade 700 tisíc kusov.

Madagascar

Zvieratami sa dokážu nadchnúť dospelí aj deti. Najmä poviedky, v ktorých zvieratá vystupujú v rolách ľudí, majú prastarú tradíciu. V bájkach zvieratá dokážu podať mnoho podobností, právd, poučení a mravných zásad v obrazoch, ktoré sú ľuďom zrozumiteľnejšie. Bájky využívajú pritom charakteristické správanie jednotlivých zvierat, humornosť i grotesknosť v situáciách, do ktorých sa dostávajú a neprekáža v nich ani bizarnosť príbehu a bezhraničná fantázia. Na podobných zásadách

bol postavený kreslený film, ktorý na vrchol tohto žánru umenia vynesli filmy Walta Disneya. V súčasnosti možnosti počítačových technológií dosahujú opäť vyššiu kvalitatívnu úroveň a americkí tvorcovia s filmami ako „Shrek“ alebo „Veľké žraloky, malé ryby“ dosiahli veľké divácke úspechy. Teraz prišli s novým filmom „Madagascar“ - veselými historkami zvierat s turbulentnými scénami plnými gagov a vtipných výrokov. Hlavnými aktérmi filmu sú štyri zvieratá a zároveň hviezdy v zoológickej záhrade Newyorského Central Parku: Domýšľavý lev Alex, prostoreká zebra Mártý, stále panikáriaca žirafa Melman a prítulná hrošia dáma Glória. Ich dobrodružný príbeh však nebudem rozprávať, to by som vám

skazil zážitok z filmu. Už len uvediem, že títo štyria hrdinovia filmu sú zobrazení na rakúskej známke hodnoty 0,55 € vydané 7. 7. 2005 v náklade 800 tisíc kusov. Autorom grafickej úpravy známky je Michael Rosenfeld.

Babôčka pávooká

Rakúska pošta začala vydávať nový emisný rad známok pod názvom Rakúska fauna. Prvá známka z tohto emisného radu bola vydaná 15. 7. 2005 a je venovaná babôčke pávookej (*Inachis io*), ktorá svojim sfarbením patrí medzi najkrajšie motýle v regióne Rakúska.

Babôčka pávooká má rozpätie krídiel 50 až 60 mm, poznať ju možno podľa červenohnedých krídiel s nápadnými škvrnami podobným tvaru očí, ktorými odstrašuje nepriateľov, napr. vtákov

a jašterice. Pri miernom počasí začína lietať veľmi skoro, dokonca ju môžeme obdivovať už na kvitnúcich rakytách ako prvého posla jari. Samička kladie vajíčka v máji, od konca júna sa z kukiel liahnu motýle a vyhľadávajú záhrady a parky. Žiaľ, ako všetky motýle, aj tento druh je ohrozený jedovatými postrekmi, znečisteným ovzduším, a preto potrebuje pomoc človeka. Výtvarný návrh emisie vyhotovil Hannes Margreiter a rytinu Martin Mörk. Znáмка hodnoty 0,55 € bola vydaná v náklade 1 mil. kusov.

Plesnivec alpínsky

Ďalšia „letná“ rakúska emisia zobrazuje kráľovnú vysokohorských kvetov plesnivec alpínsky (*Leontopodium alpinum*). V európskych veľhorách väčšinou rastie na voľných lúkach i v priehlbínach medzi skalami. Kvet sa teší veľkej obľube a ako symbol je používaný v mnohých erboch, značkách a emblémoch, a to nielen v súvislosti s vysokohorskými chatami, výrobkami alebo horolezeckými organizáciami, ale aj rôznymi inými inštitúciami a firmami. Rakúska známka je však svojim spôsobom unikátna z iného hľadiska. Je vyhotovená ako výšivka, a preto každý exemplár je originál. Vyrobenej sú firmou Hämmerle & Vogel a propagujú dlhoročnú tradíciu a skvelé meno výšiviek z Vorarlbergu.

Výšivky z tohto regiónu majú svojich zákazníkov v 180 krajinách na všetkých 5 kontinentoch. Vydanie známky je ocenením rakúskych výšiviek a zároveň i dobrou reklamou. Známkový nominálny hodnotu 3,75 € a povyšované boli v úctyhodnom počte 400 tis. kusov. Platnosť nadobudli 19. 7. 2005.

Ukrajina

Mesto Sevastopol

V emisnom rade Mestá Ukrajiny ukrajinská pošta vydala ďalšiu známku, tento raz venovanú prístavnému mestu Sevastopol. Mesto s bohatou históriou leží na juhozápadnom výbežku Krymského poloostrova, na mieste, v ktorého blízkosti ešte pred našim letopočtom bola starogrécka kolónia Chersonus. V prvom storočí n. l. sa Krym stal súčasťou Rímskej ríše, v štvrtom storočí patrila byzantskému impériu, koncom 14. storočia si toto teritórium podmaňuje Turecko... Za vlády cárovnej Kataríny II. (1729-1796) Rusi vyhlasujú vojnu Turecku

a v roku 1771 si vybojujú Krym. V roku 1783 zakladajú mesto s vojenským prístavom a pevnosťou s názvom Achtiar, ktorý v roku 1801 zmenia na Sevastopol. V roku 1804 sa stáva hlavnou základňou ruskej čiernomorskej flotily. Za Krymskej vojny (1854-1855) Sevastopol takmer rok (od 8. 9. 1854 do 27. 8. 1855) vzdoroval presile vojsk Británie, Francúzska, Turecka a Sardínie. Pätnásť lodí zo zvyšku ruskej flotily sa stiahlo pred Sevastopolský prístav, kde lode zámerne potopili, aby zabránili nepriateľským lodiam vyplávať do prístavu. Posádky týchto lodí potom udatne bojovali na pevnine, ale presila bola príliš veľká a nakoniec obrancovia mesta boli nútení sa zdať. Mesto muselo opevnenia odstrániť a stratilo svoj vojenský význam. Neskôr sa však postavil nový obranný systém mesta a v roku 1890 sa znova stalo významnou ruskou námornou základňou. V roku 1905 sa v meste odohrali dve vzbury - v júni povstanie na krížniku Potemkin a v novembri sa vzbúrila miestna posádka. V novembri 1917 bola v meste vyhlásená sovietska moc, v roku 1918 mesto obsadila nemecká armáda, v roku 1919 mesto obsadili sovietske vojská, od júna 1919 do novembra 1920 bolo mesto obsadené vojskami generála Denikina. Počas 2. svetovej vojny, v rokoch 1942-1944, bol Sevastopol obsadený nemeck-

MÁTE SLOVO

kým a rumunským vojskom. Mesto bolo 9.5.1944 oslobodené a za statočnú obranu mu bol udelený titul Hrdinské mesto ZSSR. Pred päťdesiatimi rokmi (1954) bol Krym administratívne oddelený od Ruska a pričlenený k Ukrajine. V roku 1991, po rozpade ZSSR, keď Ukrajina získala samostatnosť, vznikol spor o ruskú námornú základňu v Sevastopole. Spor sa nakoniec vyriešil uzavretím dohody na používanie pobrežnej pevnosti Maxim Gorkij, ležiacej nad prístavom, Ruskou armádou - Čiernomorskou flotilou - na dobu 20 rokov... Niektoré historické motívy sú zachytené aj na známke hodnoty 45 kop, ktorá vychádza v tradičnej grafickej úprave. V strede známky je mestský erb a pod ním mapa krymského polostrova. Vľavo je pohľad na časť prístavu a mesta, v popredí pamätník postavený v roku 1905 pri 50. výročí hrdinskej obrany Sevastopolu, na pravej strane známky je časť Chersonského historicko-archeologického múzea. Znáмка bola vydaná 11.6.2005 v náklade 150 tisíc kusov.

Slovenská literatúra a kultúra - zaujímavé slovacikum

Dňa 21. mája 2005 Ukrajinská pošta vydala príležitostnú poštovú známku „Slovenská literatúra a kultúra“ s nominálnou hodnotou 45 kop. Známkami boli vytlačené na TL so 16 známkami v náklade 200 tisíc kusov známok. Znáмка bola vydaná v rámci IX. národnej filatelistickej výstavy v Kyjeve - UKRPHILEXP '05. Výstava sa uskutočnila v roku, keď si Ukrajina pripomína 390. výročie založenia svojej Národnej univerzity. Od roku 1615 táto univerzita plnila nielen poslanie vzdelávacej inštitúcie, ale stala sa aj významným kultúrnym centrom a šíriteľkou ukrajinskej histórie, vedy, kultúry a umenia nielen doma, ale aj v mnohých krajinách sveta. Autor výtvarného návrhu emisie Vasyl Vasylenko obraz známky riešil kompozíciou motívov z histórie Slovanov - postavy svätého Cyrila a Metoda s písmenami z cyriliky, ornamentálnymi a ďalšími symbolizujúcimi prvkami. Známkou z hladiska jej námetu možno zaradiť medzi veľmi významné slovaciká a známka bude prínosom pre každého zberateľa zaujímajúceho sa o históriu Slovanov alebo slovanskej vzájomnosti.

Zo zahraničných podkladov rubriku pripravil V. Kučera

Chcel by som so spýtať, či ešte stále platia všetky slovenské známky vydávané od roku 1993 alebo už niektorým známkam platnosť skončila. Nikde som sa o tom zatiaľ nedomočil, ani žiadnu informáciu sa mi v týchto súvislostiach nepodarilo získať. Pýtate sa prečo kladím túto otázku?

Nuž z nasledujúcich dôvodov: Nedávno som na pošte Trnava 2 podával list, na ktorý som nalepil známku 10 Sk „150. výročie prvej známky platnej na našom území“ vydanú 1.6.2000. Pracovníčka pošty na listovej priehradke sa ma spýtala, či je tá známka platná. Odpovedal som jej, že by mala byť platná a zároveň sa som sa spýtal, či niektorým našim známkam už platnosť skončila. Na moju otázku mi nevedela odpovedať a môj list dala medzi ostatné zásielky na odoslanie. Teraz len dúfam, že list sa mi nevráti, alebo že pošta odo mňa nebude vymáhať doplatnú.

Marián Kováč

Pozn. redakcie: Pisatela listu aj ostatných čitateľov môžeme ubezpečiť, že **všetky** známky Slovenskej republiky vydané od 1.1.1993 až doteraz, vrátane poštových lístkov, celinových obálok a aerogramov sú platné a vo vyznačenej výške možno nimi uhrádzať poštové poplatky súvisiace s doručením zásielky adresátovi. Teda platné sú aj známky s portrétom býv. prezidenta Kováča z roku 1993. Tento príklad uvádzame z dôvodu, že pri rôznych príležitostiach sa už častejšie vyskytli otázky o platnosti našich známok, keďže na niektorých poštách odmietli (neoddôvodnene) prijať zásielky vyplatené známkami býv. prezidenta Kováča, keď ich vyhlásili za neplatné.

NOVÉ PEČIATKY

Informácie o nových príležitostných poštových pečiatkach používaných na slovenských poštách v mesiaci august 2005 (zostavené z podkladov Technickej ústredne pošt v Bratislave, poskytnuté k 29. 7. 2005):

- 3. a 4.9.2005 Lučenec 1: **MEDZINÁRODNÉ CYKLISTICKÉ PRETEKY OKOLO SLOVENSKA**
- 7. 9. 2005 Bratislava 1: **100 ROKOV MATADORU**
- 9. 9.-14. 9. 2005 Bratislava 1: **BIENÁLE ILUSTRÁCIÍ BRATISLAVA**
- 10. 9. 2005 Zbely: **JOZEF IGNÁC BAJZA**
- 16. 9. 2005 Smolník: **MEDZINÁRODNÉ NUMIZMATICKÉ SYMPOZIUM**
- 28. 9. 2005 Žilina 1: **VI. MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA ZÁSTUPCOV POŠTOVÝCH SPRÁV A UNIVERZÍT**

Nad katalógom a palmares výstavy BRNO 2005

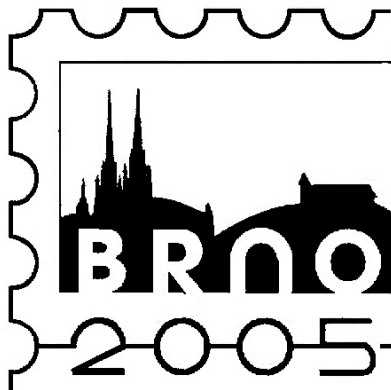
Po mimoriadnom úspechu výstavy BRNO 2000 sa filatelistická Európa s predstihom pripravovala na Európsku výstavu poštových známok BRNO 2005 (10. – 15. mája 2005). Vynikajúce zabezpečenie a obsadenie tej predošlej evokovalo presvedčenie, že to bude špičkové filatelistické podujatie, na ktorom stojí za to prezentovať svoju krajinu, svoj zväz, svoj exponát. Európske a niektoré zámorské krajiny to zobrali vážne a výstava ich nesklamala. Ale ani oni výsta-

vu! Stačí sa pozrieť do zoznamu zúčastnených krajín, národných komisárov, jury a exponátov vo všetkých súťažných a nesúťažných triedach.

Výstavu obsadilo 40 krajín Európy a sveta. V súťažných triedach bolo hodnotených 517 exponátov. Z nich 92 bolo z tradičnej filatelie (teritoriálne), 79 poštovohistorických, 52 tematických, 55 jednorámových a 20 exponátov otvorenej triedy. Pre úplnosť uvádzam tiež exponáty celín (18), aerofilatelie (20), astrofilatelie (4), fiškálnej filatelie (5), mládežnícke (49), Carte maximum (8) a 115 v triede literatúry. V nesúťažných triedach bolo spolu 25 exponátov vrátane čestných, pozvaných a oficiálnych.

Filatelisti zo Slovenska sa prezentovali v triedach poštová história dvoma exponátmi (pozlátené medaily), dvoma tematickými (pozlátená a strieborná), štyrmi mládežníckymi (2 x striebro, 2 x postriebro), dvoma v triede literatúry (striebro a diplom), dvoma jednorámovými (pozlátená a bronz) a v otvorenej triede jedným exponátom (pozlátená). Slovensko neobsadilo triedy tradičnej filatelie, celín, aero-, astro- a fiškálnej filatelie a prekvapivo ani triedu analogických pohľadníc. Teda 13 našich exponátov získalo 5 pozlátených medailí, ktoré boli zároveň najvyššími získanými medailami. Je to veľa, málo, alebo dosť?

Na to, že výstava bola v susednej krajine, kde sa spoločne rozvíjala filatelia takmer 70 rokov, kde neexistuje žiadna jazyková bariera a o výstave sme vedeli 5 rokov vopred, bola podľa môjho názoru účasť neadekvátna. Neobsadili sme polovicu súťažných tried (niektoré úplne objektívne, lebo nie sú exponáty). V teritoriálnej triede zrejme tiež nie je čo ponúknuť okrem dvoch exponátov Slovenska 1939-45, Dánska či Podkarpatskej Rusi. Alebo

o nich nevieme? Nie sú podchytené alebo dostatočne prezentované? V triede CM máme protagonistu európskeho formátu a tiež viac-menej špecializovaný klub. Kde hľadať chyby, že špičkové exponáty zo Slovenska absentovali?! Tradične silná, možno najsilnejšia námetová trieda na domácich výstavách bola v Brne obsadená nedostatočne a ani výrazne nezabodovala. Toľko k exponátom.

Za nepochopiteľnú pokladám skutočnosť, že v 35 člen-

nej jury nebol žiadny zástupca ZSFI! Prečo to tak bolo? Odpovedí sa ponúka viacero. Napríklad, že nemal kto ísť. Mnohé budú aj objektívne z pohľadu súčasného stavu. Ale prečo sa ten objektívny stav 10-15 rokov neriešil? Okrem usporiadateľskej krajiny, z „novej“ Európy mali zástupcov v jury Poľsko, Rusko, Ukrajina, Slovinsko a Rumunsko. Zo Slovenska nebol ani pozorovateľ. Z málopočetnej komisie slovenských porotcov ich 6 vystavovalo v súťažných triedach. To je ďalší možný dôvod. Jazyková bariera v tomto prípade bola oveľa menšou prekážkou ako v inojazyčných krajinách. Vyžaduje sa od porotcov okrem odborných vedomostí aj cudzí jazyk? Prečo príprava porotcov trvá 12 až 14 rokov namiesto deklarovaných 7 rokov? Zaujímavé je aj to, že do výstavných jury v teritoriálne vzdialenejších krajinách zvyčajne delegujeme porotcu lebo pozorovateľa, aj keď je počet vystavovateľov zo Slovenska nižší ako v Brne. Toto sú však už problémy, ktoré s výstavou BRNO 2005 nesúvisia, iba sa v súvislosti s ňou vynorili.

Na záver sa však k výstave ešte vrátim. Veľmi som sa na ňu tešil. Nielen ako vystavovateľ, ale hlavne preto, že sa na nej mnohému „priúčim“, odporujem, v kuloároch sa dozviem viac o nových trendoch a ich perspektívach, že stretnem mnohých priateľov a známych. Náhoda však chcela, že som z vážnych dôvodov nemohol ísť na výstavu. Preto môj pohľad na výstavu BRNO 2005 je len cez prizmu výstavného katalógu a palmares. Ak sa zdá príliš kritický, prosím, aby ho nik nebral osobne. Komunikácii sa zvyčajne viac vyrieši ako mlčaním.

A. Urminsky

Z GALÉRIE MAJSTROV ZNÁMKOVEJ TVORBY

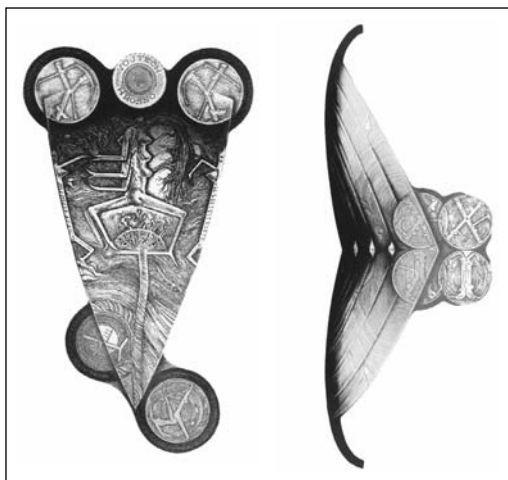
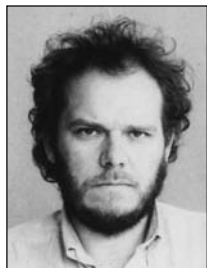
Narodil sa 11. 10. 1958 v Topoľčanoch. Roku 1987 absolvoval Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave, oddelenie voľnej grafiky a knižnej tvorby u prof. Albína Brunovského. Od roku 1991 pedagogicky pôsobil na Katedre výtvarnej tvorby a výchovy Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. V roku 1998 habilitoval na VŠVU a získal vedecko-pedagogický titul docent. Od roku 2001 pôsobí na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici ako vysokoškolský učiteľ a vedúci Ateliéru voľnej tvorby na Katedre grafiky, od roku 2003 vo funkcii dekana fakulty. Je členom Slovenskej výtvarnej únie, Združenia grafikov G-Bod, Združenia N'89 a Sdružení Hollar. Venuje sa grafike, malbe, kresbe, ilustrácii a známkovej tvorbe. Svoju tvorbu vystavoval na početných výstavách doma i v zahraničí – Nitra, Bratislava, Martin, Praha, Sofia, Antverpy sú miesta samostatných výstav. Je nositeľom viacerých medzinárodných ocenení za grafiku, knižnú tvorbu a exlibris – napr. medaila na Bienále Ex Libris v Malborku (Poľsko), strieborná medaila výstavy ex libris a malej grafiky v Pekingu, čestné uznanie na Trienále malých formátov v Chamalières (Francúzsko), cena Rakúskej spoločnosti exlibristov a iné. Za najlepšie výtvarné spracovanie poštovej známky získal v r. 1996 Cenu ministra a tiež ocenenie Najkrajšia poštová známka roka 1994 a opakovane v roku 1996. Žije a tvorí v Nitre a v Koniarovciach.

I G O R B E N C A

Igor Benca patrí k tým autorom, ktorých známková tvorba má svoje korene v časoch česko-slovenskej známkovej produkcie, ale ťažisko pôsobenia či vyvrcholenie

lenie v tvorbe súčasnej slovenskej známky. Známková tvorba Igora Bencu je charakterizovaná brilantnou kresbou, maliarsky cenenou farebnosťou, dynamicky ponímanou kompozíciou a nekonvenčným prístupom. Hoci v tejto disciplíne zviazanej prísnyimi zákonitostami je experiment zriedkavý, v známkovej grafike Igora Bencu sa duch

experimentátora veľmi výrazne prejavuje. Zaiste mi dáte v tomto tvrdení za pravdu, ak pripomeniem netradičné vyjadrenie témy v emisii 150. výročie spisovnej slovenčiny, ale aj riešenie známk 1150 rokov od príchodu Cyrila a Metoda, Nitra či Kostol sv. Juraja v Kostolčanoch pod Trábečom. Najmä posledne uvádzaná emisia je cha-

rakteristická v známkovej grafike nezvyčajnou dynamikou, expresívnou kresbou i farebnosťou. Emisiu tiež možno uviesť ako príklad vzornej spolupráce autora a rytača Františka Horniaka. Na základe ideového návrhu

I. Bencu, ktorý v zobrazení architektonickej pamiatky predrománskeho obdobia nezdôrazňuje obvyklú, často preferovanú dokumentárnu vernosť a veristický detail, ale v známkovej tvorbe neobvyklé expresívne tvarové podanie, ktoré ešte podčiarkuje

dramatická farebnosť, vzniklo aj dotvorením zo strany rytača dielo nezvyčajnej pôsobivosti. A to treba zdôrazniť, že Bencove skúsenosti so známkovou grafi-

kou, hoci dovtedy nepočítané, vedel autor zúročiť a na ich využití postavil výraz diela aj kompozíciu. Dynamická, protiklasická, nekonvenčná rytina dotvára pôsobenie známky a radí ju aj v celosvetovej známkovej tvorbe medzi významné diela. Napokon veď tieto hodnoty ocenila aj verejnosť, keď nominovala uvedenú emisiu na 1. miesto v ankete o Najkrajšiu známku roka 1994.

Podobne je v radoch širokej i odbornej verejnosti veľmi úspešná, zaujímavá riešená, novátorsky koncipovaná emisia Film Jánošík s dvojportrétom Paľa Bielika

v nekonvenčne vnímanej kompozícii háččeka ako diptichu. Táto emisia vytvorená taktiež v spoluautorstve s Ferom Horniakom okrem iných uznání získala aj Cenu ministra dopravy pôšt a telekomunikácií SR, a to hneď v dvoch kategóriách - ako Najkrajšia známka roka a Najlepší výtvarný návrh poštovej známky roka 1996.

Pomerne v hojnom počte sú v Bencovej tvorbe zastúpené portrétné známky. Tak dvojportrét sv. Cyrila

a sv. Metoda z roku 1993, ako i známky z neskoršieho obdobia napr. portréty svätých Andreja Svradu a Benedikta, ako i portrétna známka Hany Meličkovej a napokon i známka

s portrétom Paľa Bielika ako hlavného predstaviteľa vo filme Jánošík, to všetko sú sugestívne podobizne osobností a navyše sú zväčša komponované v nekonvenčných schémach. Do tohto radu zaraďujem, aj keď azda trochu prekvapivo a nelogicky, i emisiu Ochrany prírody z roku 2001 s veľavravnými portrétnymi zobrazeniami medveda, vlka a rysa. Ide skutočne o presvedčivé a ojedinelé portréty zvierat.

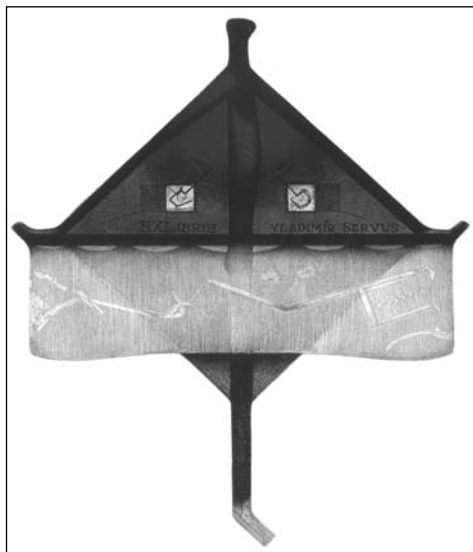
„Pri skúmaní prác Igora Bencu nás nesporne zaujme niekoľko momentov. Igor Benca je duchom bytostný

experimentátor“ to sú slová PhDr. Evy Trojanovej vzťahujúce sa na Bencovu voľnú tvorbu. Ale platia, a to absolútne, aj o Bencovej známkovej tvorbe. Potvrdzujú to emisie Ekotopfilm 1998, Vodnostlpcový stroj i háčček Apollo 17. Azda iba známka románskej baziliky v Spišskej Kapitule nie je poznamenaná duchom experimentovania. To však nemožno tvrdiť o emisii Deň poštovej známky roka 2004. Žiaľ, výsledok práce výtvarníka je v tomto prípade negatívne ovplyvnený neprimerane malým formátom známky, ktorý je navyše v tomto emisnom rade nezvyčajným. Ale formát známky nie je v kompetencii výtvarníka.

Pozoruhodné je, že robustná monumentalita evidentná v období 90. rokov vo voľnej tvorbe autora, ktorá je nesporne autorovým prínosom v súčasnej slovenskej grafickej tvorbe, sa pozitívne prejavuje aj v tvorbe známkových miniatúr ako prvok organicky začlenených. Podobne tiež maliarsky vnímaná farebnosť známkových grafík nekonkuruje kresbe ani ocelorytine, ale v konečnom pôsobení ich umocňuje.

Známková tvorba Igora Bencu predstavuje originálny prístup, jeho známky sú vždy osviežením a prekvapením. Jeho tvorba vie osloviť, vie pútavým spôsobom priblížiť realie, vie ozvláštniť výpovednú hodnotu krásou, vie upútať, vie učarovať.

Antónia Paulinyová

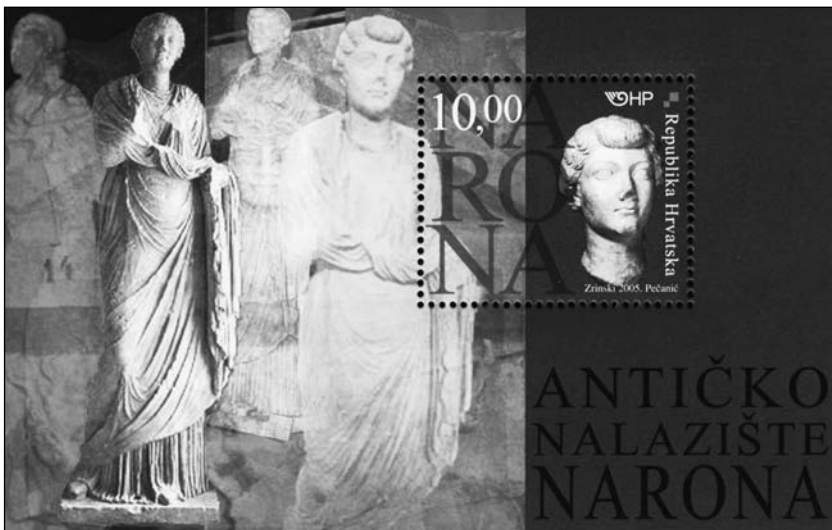

Antické nálezisko NARONA

Hrvatska pošta vydala 24.2.2005 poštový hárček, ktorý je vynikajúcim príspevkom k slávnej kapitole národných dejín. Motívom tohto vydania je mramorová socha Lívie Drusilly z náleziska Narona (dnešná obec Vid pri Metkoviči v Chorvátsku), avšak hlava sochy je vlastníctvom Ashmolean Museum v anglickom Oxforde.

Osídlenie Narona bolo významným rímskym municípiom v údolí rieky Neretvy na východnom okraji provin-

na, budúceho cisára Augusta. Väčšiu slávu získala ako cisárova matka za čias Tiberia. Kult Lívie v Narone bol doložený nápismi a portrétom vystaveným v spomenu- tom oxfordskom múzeu, pre ktoré ho získal sir Arthur Evans (slávny anglický archeológ, objaviteľ minojskej civilizácie) v Metkoviči v r. 1878. Ešte predtým, v r. 1874, ho popísal Mihovil Glavinich, vedúci archeologického múzea v Splite. Dlhý čas trvala snaha v oxfordskom

cie Dalmácia. Hoci centrom provincie bola Salona (Split), dôležitá úloha prepojenia pobrežia s vnútrozemím (dnešnou Bosnou a Hercegovinou) pripadla práve Narone. Najstaršie písomné správy sa datujú do 4. storočia pred n. l. Podľa archeologického výskumu v r. 1997-1999 možno hovoriť o obchodnom stredisku v delte Neretvy (rímsky Naro, grécky Naron) už v polovici 2. stor. pred n. l. Našli sa zvyšky pevnostných múrov a v ich blízkosti aj zvyšky vidieckych objektov (villae rusticae). V komplexe fóra sa týčila monumentálna stavba Augusteum a vedľa nej malý chrám s predsálím. Augusteum s pravdepodobne 20 monumentálnymi sochami patrí k najpočetnejšej skupine sôch rímskych cisárov. Medzi nimi sú dve sochy cisárovnej Lívie, z ktorých staršia (z Tiberiových čias) bola jedinečným spôsobom kompletovaná.

Lívia Drusilla (58 pred n. l. – 29 n. l.) bola manželkou rímskeho vojvodu Tiberia Klaudia Nera a matkou cisára Tiberia. V r. 38 pred n. l. sa stala manželkou Oktaviá-

múzeu nájsť k hlave príslušné telo, čo vzbudilo záujem chorvátskych aj anglických médií.

Rozsiahly projekt archeologických vykopávkov v Narone sa realizoval v r. 1988-2004. Až v r. 2001 sa preukázalo, že oxfordská hlava perfektne súhlasí s torzom sochy z Narony, ktorú našli ešte v roku 1847 spolu s inými sochami z Augustea. Kompletná socha bola neskôr predstavená širokej chorvátskej a európskej verejnosti na výstave Augusteum Naronae. Výstava sa uskutočnila v Splite, Oxforde, Barcelone, Vatikáne a v súčasnosti je inštalovaná v Záhrebe (potrvá do konca roka 2005). Stala sa vyslancom dobrej vôle medzi Chorvátskom a Veľkou Britániou.

Známkou má nominálnu hodnotu 10 kn. Hárček rozmerov 110 x 71 mm viacfarebným ofsetom vytlačila tlačiareň Zrinski v nízkom náklade 20 000 kusov. Emisiu dopĺňa FDC.

Ivan Lužák

MEDZINÁRODNÉ
NUMIZMATICKÉ
SYMPOZIUM
SMOLNÍK
2005

Slovenská
numizmatická
spoločnosť

SMOLNÍK 16.9.2005

oznamuje, že v dňoch 15. – 18. septembra 2005 poriada Medzinárodné numizmatické sympóziium SMOLNÍK 2005 pod názvom Zaniknuté mincovne, ich história a význam.

Cieľom sympózia je oboznámiť účastníkov s bohatou históriou obce Smolník, jej baníctva a mincovníctva. Priopomenúť zaniknuté mincovne v strednej Európe a poskytnúť numizmatikom a odborníkom z oblasti peňažníctva priestor na prednesenie nových poznatkov z dejín peňaží a medailérstva.

Sympózia sa zúčastní 60 – 80 erudovaných profesionálnych numizmatikov a zberateľov zo Slovenska a zo zahraničia, keď prihlásených je už 26 prednášateľov z Rumunska, Ukrajiny, Poľska, Maďarska, Bieloruska, Litvy a Českej republiky.

Veľký záujem o sympóziium v zahraničí dáva reálny predpoklad úspechu podujatia. V nemalej miere k tomu môže prispieť nádherná prírodná scenéria Smolníka, ktorý väčšina účastníkov pozná len z literatúry a turistických informačných letákov či pohľadníc.

V prípade osobného záujmu o účasť na sympóziu a ďalšie informácie sa čo najskôr kontaktujte na tajomníka SNS, ☎ 02/6542 2308 alebo 0903 46 44 88.

Slovenská numizmatická spoločnosť
– pobočka Bratislava

Plán prednášok na 2. polrok 2005

20. 9. 2005 – **Mgr. M. Budaj – PhDr. J. Hunka, CSc.:** *Vzácný nález byzantského solidu Constantina V. z 8. storočia vo Svätom Jure*

18. 10. 2005 – **Alojz Balogh:** *Slovenské mestá na medailérskych pamiatkach*

15. 11. 2005 – **Členská schôdza + PhDr. J. Hunka, CSc.:** *Význam náleзов mincí z hradu Ostrý Kameň*

20. 12. 2005 – **Mgr. A. Fiala:** *Medaily a žetóny s vianočnou a novoročnou tematikou*

Prednášky a členská schôdza sa budú konať v Mestskom múzeu v Bratislave, Primaciálne nám. č. 3, v kinosále na nádvorí Starej radnice, (vždy tretí utorok v mesiaci) od 16. 00 do 18. hod.

E. M.

PREHLAD
PRÍLEŽITOSTNÝCH
PEČIATOK
JÚL 2005

Poradové číslo, dátum, domicil,
text pečiatky, autor, farba

Prinášame prehľad slovenských príležitostných poštových pečiatok, ktoré sa používali v mesiaci júl 2005:

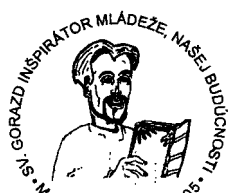

■ 4. 7. 2005 Hrabušice Podlesok: 52. ZRAZ TURISTOV KST A TOM • Marián Kellner • čierna

■ 9. 7. 2005 Detva 1: FOLKLÓRNE SLÁVNOSTI POD POLANOU / 40. ROČNÍK • Juraj Figura • čierna

■ 8. 7. 2005 Kežmarok: EURÓPSKE ĽUDOVÉ REMESLO • Zdeněk Baliga • čierna

■ 21. 7. 2005 Brezová pod Bradlom: 125. VÝROČIE NARODENIA GEN. MILANA RASTISLAVA ŠTEFÁNIKA • František Horniak • čierna

■ 29. 7. 2005 Močenok: SV. GORAZD INŠPIRÁTOR MLÁDEŽE, NAŠEJ BUDÚCNOSTI • Jozef Kútny • čierna

Telefónne karty a nový trestný zákon

V MOT 41 som písal o trestnom postihu vyplývajúcom zo zákona č. 253/2001 Z. z. z 15. júna 2001, ktorým sa s účinnosťou od 01.07.2001 zmenil a doplnil zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Do novely zákona bol vložený nový § 249d s dvoma odsekmi pod názvom Neoprávnené vyrobenie a obstaranie telefónnej karty, t. j. bola ustanovená trestná sadzba za vyrábanie, distribúciu, používanie falošných alebo tzv. „večných TK“.

V tomto roku sa v Slovenskej republike už začalo s realizáciou rekodifikovaného trestného práva. Jeho súčasťou bolo aj schválenie Trestného zákona v Národnej rade Slovenskej republiky s účinnosťou od 01.01.2006. Súčasťou prijatého zákona č. 300/2005 Z. z., publikovaného v číastke 129 Zbierky zákonov, je aj novodefinované ustanovenie v § 219 pod názvom Neoprávnené vyrobenie a používanie elektronického platobného prostriedku a inej platobnej karty. V odseku 1 je nanovo definovaná podstata trestného činu, citujem: „Kto neoprávnené vyrobí, pozmení, napodobní, falšuje alebo si obstará elektronický platobný prostriedok alebo inú platobnú kartu **vrátane telefónnej karty**“ potresce sa v závislosti od závažnosti konania páchatelov podľa odsekov 2 až 4 § 219 v rozsahu 1 až 12 rokov!

História predchádzajúca zániku obchodnej značky EuroTel a vzniku novej obchodnej značky T-Mobile

Dnes sa už fakticky neodmysliteľnou súčasťou života prevažnej časti občanov Slovenskej republiky stalo používanie služieb niektorého z mobilných telekomunikačných operátorov. Znie to o to paradoxnejšie a prekvapujúcejšie, keď si uvedomíme, že neubehlo ešte ani jedno celé desaťročie odvtedy, keď o existencii telekomunikačných služieb poskytovaných cez mobilné siete, s výnimkou hrstky zainteresovaných odborníkov, nemal na Slovensku, ľudovo povedané, nikto ani „šajnu“. Tento stav sa však od roku 1996 prudko zmenil. Tento rok možno totiž považovať za prelomové obdobie v histórii poskytovania mobilných telekomunikačných služieb v Slovenskej republike. Ako sa to však vlastne začalo?

Presne 4.9.1996 Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky udelilo dve licencie na vybudovanie a prevádzkovanie verejných rádiových sietí pod názvom Poverenia na prevádzkovanie

verejných rádiových sietí GSM v pásme 900 MHz (ďalej len „licencia“).

Jednu licenciu obdržalo konzorcium firiem, ktoré sa združilo pod hlavičkou SLOvenské TELEkomunikácie, so skráteným názvom SLOVTEL. Toto konzorcium združovalo viaceré vtedajšie slovenské energetické podniky, ktoré už v tej dobe disponovali vlastnou telekomunikačnou infraštruktúrou – Slovenské elektrárne, a. s., Slovenský plynárenský priemysel, š. p., Západoslovenské energetické závody, š. p., Stredoslovenské energetické závody, š. p. Žilina, Východoslovenské energetické závody, š. p. Košice, spoločnosť HANCO, s. r. o. a zo zahraničia to bol francúzsky telekomunikačný gigant France Telecom, ktorý do konzorcia vložil svoju dcérsku spoločnosť France Telecom Mobiles International, pričom v nej vlastnil 100 % akcií. V tej dobe France Telecom bol štvrtý najväčší telekomunikačný prevádzkovateľ na svete a tretí najväčší mobilný prevádzkovateľ v pásme 900 MHz na svete. Konzorcium po obdržaní licencie vytvorilo právny subjekt pod názvom SLOVTEL GSM, a. s. V tomto období spoločnosť testovala aj prvé SIM karty. Keď odhliadneme od prvej faktickej a počtom kusov (10) reálne úplne nedostupnej bielej karty s vylamovacím čipom (tzv. plug-in alebo malá karta – katalógové číslo D 1), prví užívatelia v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach testovali v mesiaci november 1996 SIM karty, ktoré vpredu vpravo dolu mali označenie SloV Tel. Prvá z nich bola klasická SIM karta veľká (s rozmerom rovnajúcim sa rozmeru klasickej telefónnej karty) s čipom S-GEM 1 (nevylamovacia), pričom týchto sa použilo do starších mobilných telefónov spolu 648 kusov. Táto karta má katalógové číslo D 2 (obrázok).

Súbežne s kartou D 2 prví zákazníci testovali aj obdobnú kartu, len s tým rozdielom, že karta mala už vylamovací čip S-GEM 1 so 4 kontaktmi. Táto karta je v katalógu označená ako D 3, pričom jej náklad bol značne nižší – len 260 ks. Výrobcom SIM kariet s čipom S-GEM 1 bola francúzska spoločnosť GEMPLUS, pričom výrobca použil na ich výrobu plasty bez opticky zjasňujúcich prísad (t. j. bp), ktoré sa vyznačujú tým, že pod UV lampou SIM karta „svieti“ v tmavočervenej farbe. Spoločnosť SloV Tel sa po úspešnej testovacej prevádzke, pred spustením komerčnej prevádzky 15. 01. 1997, premenovala

20.12.1996 na už bežne známy a komerčne veľmi úspešný GLOBTEL GSM, a. s., pričom tento názov niesli aj všetky následne vydané SIM karty a PIN karty až do nasledujúceho premenovania 27.03.2002 na dnešnú spoločnosť ORANGE.

Druhú licenciu získala spoločnosť EuroTel Bratislava, s. r. o., ktorej vlastníkom bol štát prostredníctvom Slovenských telekomunikácií, š. p., na základe dohody s americkým investorom z roku 1991. V tých rokoch ešte neexistovala technológia GSM (aj keď podľa tejto dohody mal EuroTel Bratislava na túto novú technológiu predkupné právo), ale dominovala technológia poskytovania telekomunikačných služieb pomocou analógovej siete NMT. Východisková pozícia tejto spoločnosti – predajná sieť, servisná sieť, infraštruktúra, bola ku koncu roka 1996 podstatne lepšia ako jej konkurenta SLOVTEL-u (GLOBTEL-u), no napriek tomu mala táto spoločnosť problémy so zaregistrovaním. Stalo sa tak z dôvodu obštrukcií štátu prostredníctvom Slovenských telekomunikácií, š. p., ktorému išlo o zachovanie majoritného podielu v spoločnosti EuroTel Bratislava, a. s. Problémy sa podarilo vyriešiť až 12.12.1996, keď bola zaregistrovaná spoločnosť EuroTel Bratislava a. s. Pretože obštrukciami spoločnosť čiastočne stratila predchádzajúcu výhodu, bolo potrebné dohnať túto stratu nasadením obrovských materiálnych a finančných prostriedkov, aby spoločnosť mohla 15.01.1997 spustiť aspoň skúšobnú prevádzku pre V.I.P. klientov (Very Important Person = veľmi dôležité osoby), t. j. v rovnakom termíne ako GLOBTEL GSM, a. s., ktorý však spúšťal už komerčnú prevádzku.

Spoločnosť EuroTel Bratislava, a. s., testovala prvé SIM karty v mesiaci december 1996. Prvá bola biela klasická veľká nevytlamovacia SIM karta s čipom S-SL 1 (obdobne ako SIM karta SloVtel s rozmerom rovnajúcim sa rozmeru klasickej telefónnej karty), pričom spolu ich bolo 40 kusov. Táto karta má katalógové číslo D 1. Druhá mala tiež bielu farbu, ale táto mala vylamovacia SIM kartu s rovnakým čipom S-SL 1. Táto karta má katalógové číslo D 2. Výrobcom SIM kariet s čipom S-SL 1 bola francúzska spoločnosť SCHLUMBERGER (známa u nás aj z výroby prvých slovenských telefónnych kariet do telefónnych automatov). SIM karty určené v rámci skúšobnej prevádzky od 15.01.1997 pre V.I.P. klientov spoločnosti EuroTel Bratislava mali jednotný dizajn, ale dve vyhotovenia.

Prvým vyhotovením bola dvojica veľkých SIM kariet s nevytlamovacím čipom. Prvá z dvojice týchto SIM kariet mala dva varianty. Prvým je variant s čipom S-GEM 2 francúzskej spoločnosti GEMPLUS, ktorý sa vyznačuje tým, že vpravo od čipu je v dvoch riadkoch **čierne** číslo karty (v tvare 10 + 8 + pomlčka + 1 číslo). Katalógové číslo karty je D 3/Aa. Druhý variant prvej SIM karty, s čipom S-GEM 2 francúzskej spoločnosti GEMPLUS, má vpravo od čipu **zvisle** v dvoch riadkoch **čierne** číslo karty v obdobnom tvare ako na D 3/Aa (obrázok č. 2).

Katalógové číslo tejto SIM karty je D 3/Ab. Druhá karta z dvojice veľkých SIM kariet s nevytlamovacím čipom má len jeden variant s čipom S-SL 1 francúzskej spoločnosti SCHLUMBERGER, ktorý má vpravo od čipu v dvoch riadkoch **sivé** číslo karty, v obdobnom tvare ako na D 3/Aa. Katalógové číslo tejto SIM karty je D 4. Úhrn nákladu variantov SIM kariet pod označením D 3/Aa + D 3/Ab + D 4 je 600 ks, a v dnešnom období je už veľmi málo pravdepodobné, že by túto SIM kartu ešte niektorí zákazníci v praxi používali. Výnimkou môže byť prípad, ak zákazníci ešte používajú z dnešného pohľadu už „predpotopný“ model mobilu, umožňujúci vkladanie aj nevytlamovacích – veľkých SIM kariet.

Druhým vyhotovením bola dvojica tzv. „malých“ SIM kariet s vylamovacím čipom. Prvá karta z dvojice týchto SIM kariet mala tiež dva varianty. Prvým je variant s čipom S-GEM 2 francúzskej spoločnosti GEMPLUS, ktorý má vpravo od čipu v dvoch riadkoch **čierne** číslo karty v obdobnom tvare ako na D 3/Aa. Katalógové číslo karty je D 5/Aa. Druhý variant z prvej SIM karty, s čipom S-GEM 2 od francúzskej spoločnosti GEMPLUS, má vpravo od čipu **zvisle** v dvoch riadkoch **čierne** číslo karty v obdobnom tvare ako na D 3/Aa. Katalógové číslo tejto SIM karty je D 5/Ab. Druhá karta z dvojice tzv. „malých“ SIM kariet s vylamovacím čipom má len jeden variant s čipom S-SL 1 francúzskej spoločnosti SCHLUMBERGER, ktorý má vpravo od čipu v dvoch riadkoch **sivé** číslo karty, v obdobnom tvare ako na D 3/Aa. Katalógové číslo tejto SIM karty je D 6 (obrázok). Celkový náklad variantov SIM kariet s označením D 5/Aa + D 5/Ab + D 6 je 3 900 ks, pričom aj v dnešnom

období je pravdepodobné, že túto SIM kartu ešte stále používajú niektorí zákazníci spoločnosti EuroTel Bratislava, ktorí sú jej „verní“ od prvopočiatkov až podnes. Tu treba konštatovať, že tieto SIM karty môžu byť fakticky trvale funkčné. Obaja výrobcovia SIM kariet s čipom S-GEM 2 a S-SL 1 použili na ich výrobu plasty bez opticky zjasňujúcich prísad (t. zn. bp), ktoré sa vyznačujú tým, že pod UV lampou SIM karta „svieti“ v tmavočervenej farbe.

(pokračovanie v budúcom čísle)

MALÁ ŠKOLA FILATELIE (20)

PRE MLADÝCH AJ SKÔR NARODENÝCH

Štefan J. Pliško

Keď sme konečne prešli klukatými chodníkmi, cestičkami a cestami, na ktorých sme krok za krokom objavovali často skryté tajomstvá poštovej známky, keď sme sa naučili vidieť v nej nielen potvrdenku o zaplatení poštových služieb, ale aj prostriedok umožňujúci poznať jej vlastný vznik a vývoj, a tiež dejiny poštovníctva, ocitli sme sa zrazu na rozsiahlej pestrofarebnej lúke možností využiť takto získané vedomosti. Teraz si iste mnohí položia otázku: Som už filatelista? Odpoveď na túto otázku je: Ešte nie, ale snaha ním sa stať musí podnietiť tie ďalšie roky.

Skôr ako teda vykročíme ďalej, treba si uvedomiť, že ide o rozhodujúci krok, od ktorého závisí, či sa filatelia stane trvalou záľubou, zdrojom poučenia a účelného využívania voľného času alebo len chvíľkovým vzplanutím klamlivej vidiny hromadenia známok ako nádeje budúcich ziskov.

Teda nie množstvo získaných alebo len letmo prezretých známok, ale len vedomosti a skúsenosti získané dôkladným štúdiom známok a ďalších predmetov zberateľského záujmu aj tej najmenšej, obsahom často nesúrodnej zbierky, môžu z bežného zberateľa spraviť skutočného filatelistu.

Tak ako všetko, mení sa časom aj názor na obsah filatelie v závislosti na jej rozvoji a predmete záujmu. Základom však ostáva jej delenie. Predkladám jeden z najrozšírenejších názorov na túto problematiku, podľa ktorého sa filatelia delí na tri základné odbory.

Základným smerom **tradičnej filatelie** je teritoriálna filatelia, ktorá môže byť klasická a novodobá (moderná). Stanovíť presnú hranicu medzi nimi je však obtiažne, pretože závisí od viacerých faktorov. Vo všeobecnosti sa toto obdobie ohraničuje rokmi 1840-1875, teda do času, keď známka plnila výluč-

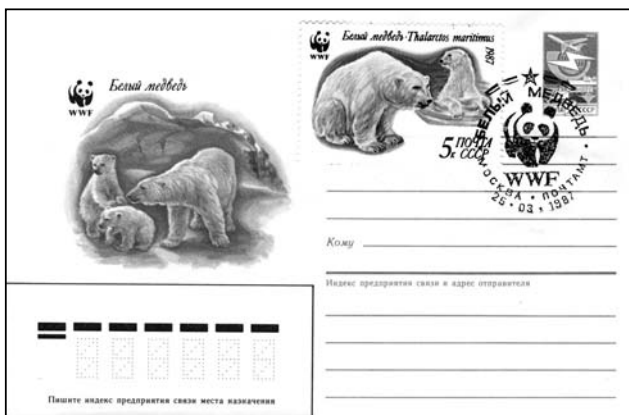

Známky z teritoriálnej zbierky Rakúska

ne poštovú funkciu. Sú však časté aj výnimky, najmä štáty, ktoré začali vydávať známky neskôr, majú aj toto obdobie neskôr. Napríklad Fínsko ho kladie do rokov 1856-1911, teda do obdobia Fínskeho veľkokniežatstva ako súčasť Ruského cárstva, zberatelia Československa ho posúvajú do rokov 1918-1920 (knižtlačové vydania).

Náplňou teritoriálnej filatelie je teda systematické, spravidla chronologické usporiadanie a štúdium poštových známok, celín a celistvostí určitého územia (známkovej krajiny) alebo jeho časti.

Ďalším hlavným odborom je **námetová filatelia**, ktorá má dva smery. Prvým je **motivová filatelia**, ktorej

Známky a celina (aj vpravo hore) s motívom WWF - ochrana ohrozených druhov živočíchov.

predmetom sú v prvom rade známky a celiny rovnakého alebo príbuzného motívu (kvety, zvieratá, futbal, lode, kozmos), alebo známky a celiny vydané na rovnaký účel (olympijské hry, MS vo futbale, Európa a pod.) bez ohľadu na krajinu alebo rok vydania.

Druhým smerom je tematická filatelia, ktorej podstatou je, že známkami a iným filatelistickým materiálom sa rozvíja vopred stanovená téma. Okrem filatelistických hľadísk vyžaduje aj odborné vedomosti z danej oblasti.

Známky (vpravo) a hářček s motívom Esperanto (zelená hviezda)

Dokumentárna filatelia má pomerne široký časový a vecný záber. Základným smerom tohto odboru je poštová história s dvoma dielčimi smermi, ktorými sú predznámkové obdobie (teda obdobie pred vydaním známok tej-ktorej krajiny) a známkové obdobie. V oboch dielčích

smeroch sa záujem sústreďuje predovšetkým na dokumentáciu historického vývoja prepravy a doručovania poštových zásielok (posolská, kuriérna, vozová, železničná, letecká, lodná a pod.), ich označovania (ručné poznámky, nálepky, účelové pečiatky), pečiatkovania; na používanie rôznych formulárov a na výnimočné spôsoby prepravy (poľná pošta, karanténna pošta, katastrofická pošta). Tento vývoj sa spravidla dokumentuje aj dobovými predpismi súvisiacimi s poštovou prepravou.

Každý z uvedených odborov filatelie prekonal v priebehu svojho vývoja mnohé zmeny, spôsobené najmä zvýšením počtu krajín vydávajúcich známky, najmä námetovou rôznorodosťou a neposlednom rade aj rozvojom poštových služieb a ich technického zabezpečenia.

Z pôvodne jednoduchého zbierania poštových cenín vznikli neskôr prvé snahy o objasnenie ich určenia a zisťovanie podrobností o ich zhotovení. Toto obdobie, označované aj ako klasické, má svoje počiatky okolo roku 1860, a to v Belgicku a Nemecku, neskôr vo Francúzsku, Rakúsku a Anglicku.

Vznikajúci záujem o predznámkové obdobie podnietil okolo roku 1870 aj zvýšený záujem o poštové pečiatky, a tým aj o nové smery (predznámkové listy, lodná pošta a pod.). Začiatkom 20. storočia ako dôsledok prvých pokusov s leteckou prepravou pošty vznikol nový smer aerofilatelia.

V roku 1923 sa vo Veľkom lexikone filatelie od A. Bungerza prvýkrát objavilo heslo „známkový výraz“, ale až v roku 1930 na výstave IPOSTA v Berlíne sa objavili zbierky neusporiadané chronologicky, ale podľa známkových obrazov ako predzvest' námetovej filatelie, ktorá sa ujala najmä v Nemecku, Holandsku, ZSSR a neskôr aj u nás.

Postupne sa začali systematicky zbierať pečiatky prvého dňa vydania na zvláštnych obálkach (dnešné FDC), a to najmä v USA, odkiaľ sa rozšíril do celého sveta. Paleta zberateľských záujmov sa najmä po druhej svetovej vojne rozšírila o analogické pohľadnice z Francúzska do ďalších krajín sveta.

Po tejto, možno pre niekoho nudnej prechádzke sme prišli na rázcestie, kde sa musíme rozhodnúť, ktorým smerom sa dáme na cestu budovania zbierky ■

Nielen Bratislava 1919

V. Chmelár

V časopise Zberateľ č. 2/2005 publikoval M. Bachratý zaujímavý a podnetný príspevok o internačnom tábore v Terezíne v roku 1919. Pokúsím sa v určitom zmysle potvrdiť a doplniť uvedený príspevok, ale z opačného pohľadu – z korešpondencie do internačného tábora v Terezíne, teda opačným smerom ako putovali lístky, ktoré charakterizoval M. Bachratý. Podobne ako autora, aj mňa zaujal text na pohľadnici odoslanej z Brna do Terezína so znárodnenou poštovou pečaťou BRNO 2 rakúskeho pôvodu z 11. júla 1919 na známkach Hradčany.

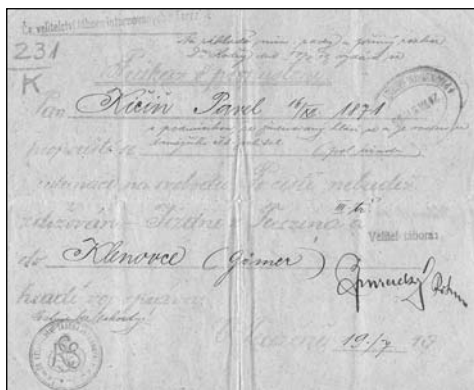
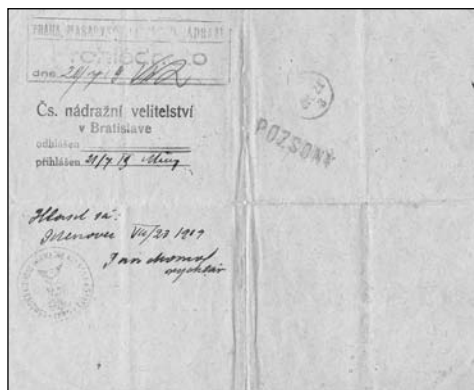
Z textu odosielateľa: „Vážený pán učiteľ, v Brne sme na slobode. Keď sú peniaze je to veľmi dobre, môžeme žiť ako ľudia, môžem povedať, že radšej tu strávim dva týždne, ako tam jeden deň. Pozdravujem všetkých známych, želám čo najskoršie vyslobodenie. Udvardi“ vyplýva, že pisateľ lístka bol pravdepodobne tiež v terezínskom tábore pre internovaných, ale bol skôr prepustený na slobodu a ubytoval sa v hoteli Padoveto v Brne. Alebo bol internovaný niekde na Morave, ale poznal okrem pána Kičiňa aj ďalších internovaných v Terezíne, keďže ich na lístku pozdravoval.

Adresová časť lístka je jednoznačná - Kicsiny elvtárs je v Lágrí internovaných, Barak č. IX. Terezín. Titulovanie elvtárs (= súdruh) môže naznačovať, že menovaný mohol byť politicky ľavicovo orientovaný, prípadne pri popustení uzdy fantázie, mohol byť príslušníkom armády Maďarskej republiky rád (Slovenskej republiky rád?) a po vzniku ČSR sa vrátil do pôvodného bydliska ako učiteľ – správca ev. a v. školy do Klenovca v Gemeri. Každopádne bol niekde na strednom Slovensku zadržaný čsl. legionármi a internovaný v Terezíne.

Aj ďalší doklad – Preukaz o prepustení z internácie na slobodu 19.7.1919 má dostatočnú výpovednú hodnotu, pretože dosť podrobne dokumentuje anabázu prepustenia Pavla Kičiňa, nar. 16. 12. 1871 z internácie na základe priameho rozkazu štátneho tajomníka Ministerstva vnútra Dr. Hodžu. Menovaný nemá byť počas cesty zdržovaný, cestovné III. triedou z Terezína do Klenovca hradila vojenská správa a má cestovať bez eskorty. Prepúšťací rozkaz obsahuje dve úradné pečiatky Čsl. veliteľstva tábora internovaných v Terezíne, podpis veliteľa tábora a úradné pečiatky železničnej stanice v Prahe a Bratislave, ako aj obecnú pečiatku a podpis richtára v Klenovci, kde sa prepustený 23. 7. 1919 hlásil.

V zhode s názorom autora príspevku sa domnievam, že je užitočné a poučné všimnúť si na poštových zásielkach okrem poštovo-prevádzkových atribútov aj obsahovú stránku správ z dobovej korešpondencie.

Príležitosti 60. výročia skončenia II. svetovej vojny a Dňa víťazstva nad fašizmom sa v dňoch 4. – 8. mája 2005 uskutočnila štafeta vďaky, ktorá išla územím Slovenska od pamätníka na Dukle po trase oslobodzo-

Veľmi ma potešilo, keď som v č. 3 Zberateľ našiel ohlas na svoj článok o „modrom Štefánikovi“ a po jeho prečítaní najmä to, že ma jeden uznávaný znalec, akým pán Synek je, ocenil ako možného slovenského publicistu. Znamená to, že téma je dostatočne zaujímavá, a preto by som rád pridal niekoľko ďalších myšlienok, ktoré nadväzujú na tie už napísané. Nechcem polemizovať, to nie je potrebné. Beriem to ako užitočnú diskusiu, keď so všetkými údajmi uvádzanými p. Synekom súhlasím, rozdiel je len nepatrný v niektorých záveroch.

Vznik „modrého Štefánika“ je známy a súhlasím s tým, že ide o nevydanú známku ČSR. Túto známku s pretlačou však môžeme považovať za vydanú známku Slovenska, pretože „poštová správa nariadila pretlačiť aj 60h modré s potrétom Štefánika a naliehavá potreba 60h známok si vynútila distribúciu aj nepretlačených známok, ktoré sa prednostne pridelovali vidieckym poštovým úradom“ (katalóg Trojan Slovensko, 1995). Avšak známky bez pretlače sa neplánovali dať do obehu. Skutočnosť, že sa do používania dostali spolu so známkami s pretlačenými ešte neznamená, že existuje úradný doklad o vydaní bez pretlače. To bolo iste rozhodnutie, ktoré vychádzalo z naliehavej potreby, a preto nemožno hovoriť o úradnom vydaní. Z dôvodu tejto potreby ostali platné aj ďalšie čs. známky (ako súběžne platné známky), pričom ani jedna z nich sa nestala známkou Slovenska. Naviac, „modrý Štefánik“ sa dostal len na niektoré pošty.

A tak odpoveď na otázku z nadpisu článku: Je „modrý Štefánik“ prvou známkou Slovenska? je vlastne veľmi jednoduchá – nie je! Otázkou je, či je vôbec známkou Slovenska. Ak by som mal rozhodnúť, tak by som len konštatoval: Modrý Štefánik je nevydanou známkou Československa. Táto známka síce platila na Slovensku, ale spoločne s ďalšími čs. známkami. Ale to je už, ako sa zvykne hovoriť, celkom iná káva.

Táto diskusia je nielen o „modrom Štefánikovi“, ale aj o novom katalógu. V týchto súvislostiach sa spomína tradícia. Čo je vlastne tradícia? Je to dobrá vec ak pomáha, ale keď sa tradícia ukáže ako prekážka, tak ju treba jednoducho zrušiť. Mám tým na mysli katalogizovanie „modrého Štefánika“ medzi známkami Slovenska. Časté zmeny nie sú dobré, ale zmena kvôli zlepšeniu je vždy dobrá. Zmena, ktorá prinesie zlepšenie spôsobí rozruch možno mesiac, možno rok, ale potom sa ukáže ako užitočná. Nesprávne a komplikované údaje prinášajú chaos vždy. Napísal to aj p. Synek o doplatných známkach. Aj takéto omyly sa dajú jednoducho riešiť. Doplatné známky majú dve vydania, bez priesvitky a s priesvitkou. Stačilo by im prideliť samostatné katalógové čísla a je to problému. A ku katalógu len jedno:

Treba vydať katalóg na základe vlastných poznatkov, dobré prevziať, zlé vynechať a všetko dať na svoje miesto, vrátane „modrého Štefánika“.

Antun Antes, Umag

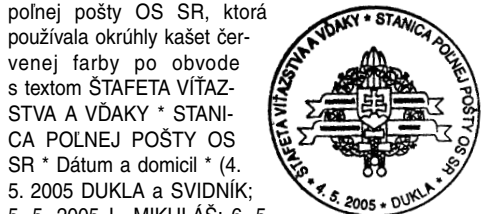

vacích bojov cez Svidník, Liptovský Mikuláš, Neverice do Bratislavy. V jednotlivých štafetových centrách bola zriadená príležitostná stanica polnej pošty OS SR, ktorá používala okrúhly kašet čerenej farby po obvode s textom ŠTAFETA VÍŤAZSTVA A VĎAKY * STANICA POLNEJ POŠTY OS SR * Dátum a domícil * (4. 5. 2005 DUKLA a SVIDNÍK; 5. 5. 2005 L. MIKULÁŠ; 6. 5. 2005 NOVÁ BAŇA; 7. 5. 2005

NEVERICE; 8. 5. 2005 BRATISLAVA), v strede so znakom OS SR.

Na túto príležitosť boli pripravené tri druhy lístkov polnej pošty s prítlačou, ktoré boli v jednotlivých štafetových centrách vydávané účastníkom sprievodných akcií, opečiatkované kašetom a dennou pečiatkou príslušnej pošty.

Ký

Tri listy zo zámoria prezreté devízovou kontrolou na Slovensku po roku 1945

Devízová kontrola listových zásielok je zaujímavou súčasťou prepravy pošty v medzinárodnom styku. U nás sa vykonávala na listových a prípadne i iných poštových zásielkach z cudziny, kde bolo podozrenie, že obsahujú devízy zasielané odosielateľom adresátovi bez povolenia nášho príslušného štátneho orgánu.

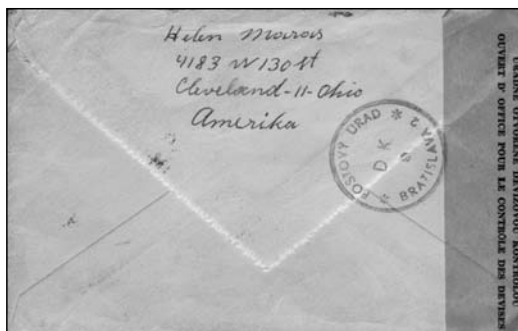
Vykonanie devízovej kontroly, spojenej s otvorením príslušnej zásielky, dokladujú rozličné pásky s textom či bez textu, ktoré boli použité na uzatvorenie skontrolovanej zásielky, odtlačky pečiatok pracovísk devízovej kontroly a prípadne i ďalšie sprievodné znaky.

Prvý z listov bol odoslaný leteckou poštou z amerického Trentonu 12. mája 1948. Zaujímavosťou na adresovej strane listu je obrátený odtlačok dátumového mostíka v dennej pečiatke strojovej pečiatky podacej pošty (čiastočne zakrytý prelepenu páskou). Po príchode na Slovensko bola táto listová zásielka otvorená devízovou kontrolou poštového úradu Bratislava 2. Opätovné uzatvorenie bočnej strany listu bolo vykonané prehnutou papierovou páskou rozmerov cca 4 x 10 cm, ktorá má na bielom papieri čierne vytlačený dvojiadkový text v slovenskom a francúzskom jazyku „Úradne otvorené devízovou kontrolou / Ouvert d'office pour le contrôle des devises...“. Dĺžka slovenského textu je cca 62 mm a francúzskeho cca 70 mm. Oba texty sú vytlačené písmom malej abecedy. Papierová páska mala lepidlo. Väčšia časť pásky je po prehnutí nalepená na zadnej strane listu. Cez ňu a zadnú stranu obálky je odtlačok okrúhlej úradnej pečiatky s priemerom 35 mm vo fialovej farbe. V hornej časti ma pečiatka text POŠTOVÝ ÚRAD, v dolnej oddelenej dvoma šesticípmi hviezdičkami text BRATISLAVA 2. V strede pečiatky sú písmená D. K. (devízová kontrola). Ďalší osud listu adresovanému do Kuzmíc v okrese Trebišov, okrem jeho pravdepodobného dodania adresátovi, z obálky listu nemožno zistiť.

Ďalší z listov bol poslaný z Clevelandu 30. októbra 1953 do Košíc. List bol nedostatočne vyplatený, preto bolo na ľavej hornej časti adresovej strany vyznačené doplatné vo výške 15 centov. Devízovú kontrolu na Slovensku vykonala poštová

Obyčajný letecky prepravený list z Dorchestru do Košíc. Po vykonaní devízovej kontroly bol list po uzatvorení zatažený doplatným a dodaný doporučené adresátovi.

Uzatvorenie listu z Clevelandu do Košíc páskou devízovej kontroly s textom vytlačeným veľkým písmom. Odtlačok úradnej pečiatky devízovej kontroly poštového úradu Bratislava 2 je modrej farby.

Páska informujúca o vykonanej devízovej kontrole letecky prepraveného listu z Trentonu do Kuzmíc pri Trebíšove. Text na páske je vytlačený písmom malej abecedy. Odtlačok pečiatky devízovej kontroly je vo fialovej farbe.

úrad Bratislava 2. Lavá strana listu (pri pohľade z adresovej strany) bola po kontrole uzatvorená papierovou páskou červenohnedej farby rozmerov cca 45 x 105 mm. Dvojríadkový text dĺžky 78/93 mm vytlačený čiernou farbou je obdobný ako na predchádzajúcom liste. Celý text je však vytlačený písmom veľkej abecedy. Na časti tejto pásky, s pokračovaním na zadnej strane obálky, je odtlačok okrúhlej úradnej pečiatky v modrej farbe. V hornej časti je text POŠTOVÝ ÚRAD, v dolnej BRATISLAVA 2. Oba tieto texty sú oddelené dvoma šesťcípimi hviezdíčkami. Vrcholy hviezdíčiek sú na rozdiel od špicatého zakončenia v predchádzajúcom prípade, zaoblené a vychádzajú skoro zo stredu hviezdíčky. V strede pečiatky sú písmená D. K. a pod nimi rozlišovacia číslica „9“.

Posledný z listov bol odoslaný letecky z Kanadského Dorchesteru 21. októbra 1984 do Košíc. List bol pravdepodobne v mieste odoslania spracovaný na triediacom stroji, čo dokladuje čiarový kód žltej pastelovej farby vpravo dolu. Na vylepených známkach uhrádzajú-

cich výplatné, je odtlačok propagačnej pečiatky, propagujúcej používanie poštového kódu. Podľa znakov na obálke bola devízová kontrola vykonaná v Košiciach. Na hnedej lepiacej páske šírky 30 mm, ktorá obálku na ľavej strane uzatvárala, a s presahom na prednú i zadnú stranu obálky, sú odtlačky okrúhlej pečiatky v zelenej farbe s textom po obvodě DEVÍZOVÁ KONTROLA ČSSR, v strede je dobový štátny znak a v dolnej časti medzi krátkymi čiarami rozlišovacia číslica „6“. Na pravej dolnej časti adresovej strany obálky je opačne vylepená doplatná známka hodnoty 3 Kčs, na nej odtlačok dennej pečiatky pošty Košice 2. Doplatná známka čiastočne pokrýva odtlačok rámcovej pečiatky Jednotlivo kartovať, pod ktorou je ďalšia rámcová pečiatka T3-. Kčs. Na ľavej dolnej strane adresovej časti obálky je nalepená bežná dobová nálepka na doporučené listy pošty Košice 2. Doplatné vo výške 3 Kčs mal uhradiť adresát zásielky.

Dušan Evinic

Pošta starých Inkov

Na cestách Inkov putovali ľudia pešo. Nepoznali kone, poznali iba lamy, ktoré sa na osobnú prepravu nehodili. Ríšu Inkov založil v 11. storočí legendárny Manco Capac (*obr. 1*) s hlavným mestom Cusco v dnešnom Peru.

Inkovia vynášali fungujúcu poštovú službu (lepšiu si ani nevieme predstaviť). Správy sa odovzdávali ústne alebo na uzlových záznamoch quipu. Po cestách rieše ich dopravovali bežci. Poštová služba Inkov pripomínala vlastne štafetový beh na obrovské vzdialenosti. Zhruba po dvoch kilometroch boli pri domoch odpočinku zriadené poštové stanice. V každej z nich museli byť naraz dvaja kuriéri. Jeden spal alebo inak odpočíval, druhý mal službu. Starostlivo pozoroval zverený úsek cesty. Keď zbadal blížiaceho sa kuriéra (na hlave nosil výraznú bielu čelenku v vtáčieho peria), vybehol mu v ústrety a prevzal od neho správu. Keď išlo o ústnu správu, musel ju odovzdávajúci nastupujúcemu bežcovi niekoľkokrát starostlivo zopakovať, aby nedošlo ku skomoleniu. Odpočínutý kuriér potom so správou pokračoval k ďalšej stanici. Štafetová pošta Inkov fungovala spoľahlivo za každého počasia. Takýmto spôsobom sprá-

vy putovali obrovskou rýchlosťou. Napríklad doručenie správy na vzdialenosť 2 000 km trvalo päť dní.

Služba kuriéra bola veľmi namáhavá a mohli ju vykonávať iba fyzicky zdatní muži. Objavením Ameriky Krištofom Kolumbom (*obr. 2*) sa začalo v tůžbe za zlatom Inkov ich vyvražďovanie. Napadnutím kolonizátorom Franciscom Pissarom (*obr. 3*) a popravou Inka Ata Hualpu sa sláva rieše Inkov v roku 1533 končí.

(podľa knihy Indiáni zlatého slunce od M. Stingla spracoval P. Kepšta)

POPRADFILA 2006

Prvovystavovateľom a vystavovateľom, ktorí stratili kvalifikáciu pre svoj exponát, sa filatelisti z Popradu spolu so ZKF východoslovenského a stredoslovenského kraja rozhodli pomôcť usporiadaním premiérovej filatelickej súťažnej výstavy Popradfila 2006.

Výstava sa bude konať v rámci osláv 750. výročia prvej písomnej zmienky o meste Poprad. Uskutoční sa v priestoroch Tatranskej galérie v Poprade na Alžbetinskej ulici v dňoch 24. februára až 18. marca 2006.

Sprievodnými akciami budú propagačná výstava k 750. výročiu mesta Poprad, inaugurácia známky Poprad (17. februára 2006), filatelistická burza (4. marca 2006) a iné zaujímavé akcie. Ďalšie informácie možno získať na adrese: Ing. Rancák, Štúrova 126/5, 058 01 Poprad.

Nový luminiscenčný papier slovenských známok

Pražská Poštová tlačiareň cenín začala v minulom roku používať nový luminiscenčný papier z Anglicka. Prvá zmienka o ňom je pri uvedení českej známky č. 394 „Vstup ČR do EÚ“ [1]. Podrobnejšie informácie však priniesli ďalšie tohtoročné články [2] a [3].

Zdalo by sa, že tieto informácie sa zberateľov slovenských známok netýkajú. Omyl! Napriek tomu, že väčšina nových známok v Anglicku (Walsall Security Printers Ltd.) alebo v jej francúzskej pobočke (WSP – Cartor Security Printing), doteraz vydané slovenské výplatné známky sa naďalej dotlačujú v Prahe. V tomto roku sme zaznamenali jednu z týchto dotlačí aj na spomínanom novom anglickom papieri. Ide o 4. dotlač výplatnej známky č. 18 „**Zvolen**“ 30 (Sk) z 18. 2. 2005. To znamená, že táto známka existuje na troch papieroch: českom luminiscenčnom papieri „fl2“ (f2) s lesklým lepom, španielskom luminiscenčne-fosforescenčnom papieri „fls“ s pololesklým lepom a anglickom luminiscenčnom papieri – nazvime ho „fla“ – s pololesklým lepom.

Na novom papieri je vytlačená aj nová výplatná známka č. 359 „**Prezident SR Ivan Gašparovič**“ 9 Sk. Iná slovenská výplatná známka sa zatiaľ na anglickom papieri nevyskytla, zvyšných 8 tohtoročných dotlačí (č. 16 „**Dubnica nad Váhom**“ 1 Sk: 25. – 26. 1., č. 45 „**Banská Bystrica**“ 3 Sk: 2. 6., č. 60 „**Nitra**“ 2 Sk: 22. 2. a 23. 3., č. 166 „**Prešov**“ 4 Sk: 18. 3., č. 160 „**Trnava**“ 5 Sk: 21. 2., č. 95 „**Senica**“ 6 Sk: 17. 3. a č. 309 „**Pezinok**“ 100 Sk: 21. 3. 2005) bolo realizovaných na doteraz používanom španielskom papieri.

To sa však v budúcnosti zmení, pretože podľa vyjadrenia výrobného námestníka PTC p. Jaroslava Štefka, zásoby španielskeho papiera sa spotrebujú na malých nákladoch výplatných známok a potom sa bude používať už iba anglický papier, ktorý má lepšie tlačové vlastnosti.

Ako tento nový papier rozoznáme? Nová známka s prezidentom poslúži ako etalón: papier je tenší a priehľadnejší, zo zadnej strany je namodralý. Najpodstatnejší je však rozdiel v luminiscencii: **nový papier je pod UV-lampou žiarivo a homogénne žltý, po vypnutí lampy okamžite "zhasne"**, na rozdiel od španielskeho, ktorý ešte chvíľu svetielkuje (jav fosforescencie). Luminiscenčná prísada je na anglickom papieri aplikovaná z lícnej strany, takže **zadná strana nežiarí** (papier „fl2“ žiarí z oboch strán).

Podľa informácie [2] výrobcom papiera je anglická firma Tullis Russell Coaters Ltd. Všeobecné informácie o známkových papieroch dodávaných touto firmou

možno získať na jej internetových stránkach: <http://www.tullis-russell.co.uk/coaters/products/stamp-papers.html> a <http://www.tullis-russell.co.uk/coaters/products/postagestamp.html>.

Na záver ešte pripomínam, že dôvodom použitia luminiscenčného papiera je jednotná orientácia listových zásielok strojom, ktorý rozpozná známku a jednotlivú zásielku podľa potreby otočí. Táto orientácia je dôležitá na opečiatkovanie známok, ale najmä na ich triedenie v automatickej triediacej linke. Takto to fungovalo na pôvodných japonských triediacich linkách NEC.

Nové triediace linky nemeckej firmy Siemens, ktoré sa na Slovensku používajú od roku 1999 však toto orientujúce zariadenie nemajú. Listové zásielky musia byť už na podacích poštách – zrejme ručne – uložené do prepravných boxov jednotne (niekedy dôjde k omylu a čiarový kód linky sa umiestni v nesprávnom rohu zásielky). Inak povedané, nové automatické triediace linky (ATL) použitie luminiscenčného papiera nevyžadujú.

Problematické sú zásielky z poštových schránok, k linke privázané v poštových vreciach. Tu musí nastúpiť najprv ručná práca. Podľa autorových poznatkov sa tieto zásielky na košičke ATL spracúvajú naďalej na zariadení starej linky, ktoré rozpoznáva luminiscenčný papier. Poradí si toto zariadenie aj so zásielkami, frankovanými novými ofsetovými známkami, ktoré sú až na tri výnimky tlačene na papieri bez optických prísad?

Miroslav Gerec

Literatúra:

- [1] Helena Hodková: Česká republika – člen Evropskej unie, *Filatelie* 2004/5/5
- [2] Vladimír Zedník: Nový papír našich známek, *Filatelie* 2005/6/12
- [3] JUDr. Zdeněk Koupal: K novému papíru našich známek, *Filatelie* 2005/7/35

OSPRAVEDLNENIE

Redakcia časopisu sa ospravedlňuje čitateľom, že Zberateľské state č. 16 uverejnené v čísle 7/2005 z časových dôvodov neprešli jazykovou úpravou.

Ďakujeme za pochopenie.

Futbalové slovacikum z Grenady

V poslednom čase svetom čoraz viac hybe šport a futbal zvlášť. Zápasy sa odohrávajú ako na bežiacom páse, ligové a pohárové súťaže striedajú majstrovstvá Európy a im predchádzajúce kvalifikačné zápasy, potom sa na program dňa dostanú majstrovstvá sveta a čo nevidieť zasa sú tu olympijské hry... O futbale sa hovorí, píše v dennej i odbornej tlači, vysielajú sa televízne prenosy, vydávajú knihy a nemenej bohaté zastúpenie má futbal aj na poštových známkach. Stretnúť sa s námetom najrozšírenejšej loptovej hry na známkach teda nie je nič mimoriadne. A predsa, niekedy sa zberateľ stretne aj s prekvapením.

S takým prekvapením som sa stretol na dvoch háčkoch Grenady, ktoré tamojšia poštová správa vydala k ME v roku 2004 v Portugalsku. Námetom oboch háččok sú piate ME v Juhoslávii v roku 1976, kde národné mužstvo Československa získalo majstrovský titul. Na prvom háččku sú štyri známky nominálnej hodnoty 2 \$, na troch fotografie hráčov a na štvrtom pohľad na

štadión Červenej hviezdy v Belehrade, kde sa hral finálový zápas. Na dvoch známkach sú naši hráči, strelci gólov Ján Švehlík a Karol Dobiáš, na jednej Nemeck Franz Beckenbauer. Na druhom háččku so známku hodnoty 6 \$ je pohľad na majstrov Európy - mužstvo Československa pred finálovým zápasom. Krásny príklad, že sláva víťazov ani po rokoch nezapadá. Aj toho, že doma nikto nie je prorokom a udalosti, ktoré sa týkajú nás, musia nám pripomenúť iní.

Na osvieženie pamäte ešte pár údajov o finálovom zápase, ktorý sa hral 20. júna 1976 v Belehrade za účasti 35 tisíc divákov. Zápas sa v riadnom hracom čase skončil nerozhodne 2:2, po predĺžení Československo zvíťazilo na „pokutové kopy“ 5:3. Góly strelili Švehlík (v 8. minúte), Dobiáš (25.), D. Müller (28.), Hölzenbein (90.), pokutové kopy Masný, Nehoda, Ondruš, Jurkemik, Panenka - Bonhof, Flohe, Bongartz. Hlavným rozhodcom bol Gonella z Talianska.

Za upozornenie na emisiu Grenady a za láskave zapožičanie háččok ďakujem dr. M. Zikovi

V. Kučera

Propagačná výstava ZNÁMKA – Banská Bystrica a filatelie

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici v spolupráci s filatelistickými klubmi KF 53 – 07 a KF 53 – 53 v Banskej Bystrici usporiadala v mesiaci jún 2005 výstavu s názvom **ZNÁMKA – Banská Bystrica a filatelie**. Výstava sa uskutočnila od 9. 6. do 25. 6. 2005 a bola venovaná 750. výročiu udelenia mestských privilégií mestu Banská Bystrica a 70. výročiu organizovanej filatelie v meste Banská Bystrica. Ako ukážky zo svojho zbierkového fondu ju vytvorili traja členovia KF 53 – 07, prom. fil. Eduard Dvorský (príležitostné poštové pečiatky Banskej Bystrice na celistvostiach od 1. ČSR po súčasnosť), Ing.

Viliam Löffler (pečiatky pôšt Banskej Bystrice na celistvostiach od čias rakúsko-uhorskej monarchie po súčasnosť) a Ing. Štefan Pollák (známky Slovenskej republiky od roku 1993 po súčasnosť).

-edy-

Dielo Martina Benku na poštových známkach

Martin Benka, maliar, grafik a ilustrátor, sa narodil 21. septembra 1888 v Kostolišti, okres Malacky. Vyučil sa za maliara izieb v Hodoníne. Ako tovariš pracoval vo Viedni. Tam navštevoval súkromnú maliarsku školu E. Neumanna, v rokoch 1910-1914 bol žiakom krajinárskej školy A. Kalvadu v Prahe. V roku 1939 sa presťahoval z Prahy do Martina. Popri svojej hlavne maliarskej tvorbe sa zaoberal aj prácami úžitkového charakteru, a teda i známekovej tvorbe. Námety čerpal z ľudového prostredia a jeho známky s ľudovými námetmi sú znakom Slovenska a majú svoju hodnotu aj v rámci celosvetovej kultúry, pretože sú jej súčasťou.

Benkov podiel na známekovej tvorbe nie je veľký, ale bolo ho a je cítiť v zmysle umeleckom, spoločenskom a predovšetkým národnom. Známkovou tvorbou sa zaoberal do druhej polovice 30. rokov. Najprv to boli návrhy miniatúr na zápalkové škatulky pre zápalkáreň

meni (5 Ks), Drevorubač (4 Ks) a Vyšivačka (2 Ks). V roku 1943 pri príležitosti významných jubileí slovenská poštová správa vydáva štyri príplatkové známky v prospech kultúrnych ustanovizní. Jedna z nich predstavuje Benkovu olejomalbu Odolnosť z roku 1942. Krásu tohto umeleckého diela nechal v roku 1973 na známke vyniknúť aj M. Ondráček svojim ryteckým prepisom v rámci emisného radu Umelecké diela na známkach.

Avšak ešte desať rokov predtým, v roku 1963, bola

v Ružomberku. Prvé tri Benkove návrhy na známky s označením Česko-Slovensko, Slovenská pošta, boli pripravené v roku 1938. Vydané však neboli, keď oficiálne odôvodnenie sa odvoláva na ich prílišnú detailnosť a technickú nepripravenosť.

Uvedené návrhy však vyšli v roku 1939 s nápisom Slovensko v emisii Ľudové typy. Nám dôverene známe ľudové prostredie, tvoriace jeho večný zdroj inšpirácie a poznania, na známkach predstavujú Dievča pri pra-

vydaná známka s Benkovou kresbou Juraja Jánošíka. V roku 1974 v emisii Hudobné nástroje vyšla známka s huslami, ktoré umelec navrhol aj zhotovil.

Sté výročie narodenia umelca si kultúrna verejnosť pripomenula vydaním známky v emisnom rade Umenie s reprodukciou jeho diela S batohmi v ryteckom prepise M. Činovského.

V roku 1991, pri 20. výročí úmrtia umelca, vyšla ku dňu čs. poštovej známky známka s jeho portrétom a časťou známky Drevorubač z autorskej dielne M. Činovského.

Martin Benka bol činný v rôznych výtvarných odvetviach, venoval sa grafike aj úžitkovej grafike, vytvoril množstvo ilustrácií (Dobšinského ľudové rozprávky), dekoratív-

nych diel (lept na Kolonádnom moste v Piešťanoch, opona a výzdoba divadla v Martine). Je autorom aj početných spomienkových úvah a cestopisov písaných v posledných rokoch jeho života aj esperantom. To je výpočet len zlomku jeho tvorby.

Dňa 18. decembra 1996 slovenská poštová správa v emisii Deň poštovej známky a filatelie vydala známku s kupónom s jeho autopořtřetom a jeho návrhmi na známky, a 15. októbra vyšla v emisnom rade Umenie jeho Krajina z Terchovej.

Martin Benka zomrel 26. júna 1971 v Malackách. Jeho tvorba ho radí medzi veľké osobnosti Slovenska. Miloval svoju vlasť a svoj život zasvätil činorodej práci pre národ.

Jozeľ Soľava

Svetové dedičstvo vo Švédsku

Už po šiesty raz mohla švédska pošta v rámci štatútu UNESCO vydať viacznámkovú emisiu s námetom mimoriadne cenných prírodných a kultúrnych pozoruhodností s názvom Svetové dedičstvo. Štvorica známok s dátumom vydania 27.1.2005 je tentoraz venovaná Vysokému pobrežiu v provincii Västernorrland v strednom Švédsku. Zaradenie tejto lokality do zoznamu sa uskutočnilo v roku 2000.

Vysoké pobrežie so svojimi 286 m drží svetový prímát vo zvýšení povrchu a stále pokračuje rýchlosťou 8 mm ročne. Na žiadnom inom mieste na svete nie je zvýšenie povrchu také zřejmé a koncentrované ako tu. Elevácia zemského povrchu je spôsobená spätným pohybom zemskéj kôry po jej stlačení ľadom pred viac ako 10 000 rokmi. Toto unikátne miesto sa vyznačuje nielen strmými priepasťami, ale prelína sa aj s úzkymi údoliami riek, zvlínenými pohoriami a jazerami. Lokalita Svetového dedičstva je 80 km dlhá a má rozlohu 1 425 km², pričom sa rozprestiera od ústia rieky Angermanälven na juhu po Skagsudde na severe. Je aj veľmi obľúbeným turistickým cieľom.

Známkové obrazy sú oslavou rôznych prírodných krás tohto unikátneho územia. Prvá hodnota emisie predstavuje maják Högbonden, ktorý je postavený na južnom cípe Vysokého pobrežia. So svojimi 60 m je druhým najvyšším majákom vo Švédsku. Iba maják Kulen, v južnej provincii Skane, je vyšší. Maják je v prevádzke od r. 1909.

Na druhej známke je zobrazená prírodná rezervácia Storön aj s jej členitými skalnými útesmi, ktoré sa vytvorili viacerými vrstvami rôznych druhov hornín.

Oblasť Ulvön je známa svojimi prvotriednymi nakladanými sledmi. Na preukázanie tejto tradície znázorňuje tretia známka rybársku dedinu a dvoch rybárov prekladajúcich úlovok sledov.

Záverečná hodnota emisie ponúka pohľad na Häggvik s charakteristickou jazernou krajinou.

Nominálna hodnota všetkých známok je 10 KR, čo zodpovedá poštovému poplatku za list v medzinárodnom styku. Známkový predávajúci v známkových zošitkoch po 4 kusoch. Výtvarné návrhy boli zhotovené podľa fotografií a známky boli vytlačené v sŕtiaci ocelotlačou v kombinácii s ofsetom.

-ilk-

Pohľadnice z rodinnej korešpondencie

A. Urmský

Po majiteľoch koptovského kaštieľa (pozri Zberateľ č. 4 str. 26-27) sa zachovali aj pohľadnice z rodinnej korešpondencie. Ich zemepisnú a žánrovú rôznorodosť naznačuje aj nasledujúci výber pohľadníc.

Na pohľadnici č.1 je situačná pohľadnica bratislavského fotografa Mindenszeho z významnej udalosti v centre Bratislavy. Hustý špalier divákov sa prizerá na skupinu jazdcov v uniformách na koňoch. Vpravo za nimi je ich doprovod pravdepodobne v česko-slovenských jazdeckých rovnošatách. Udalosť a termín jej konania som neidentifikoval. Poštou bola odoslaná 21. IV. 1938 z Bratislavy. Správa adresátovi v maďarčine pravdepodobne informuje o udalosti.

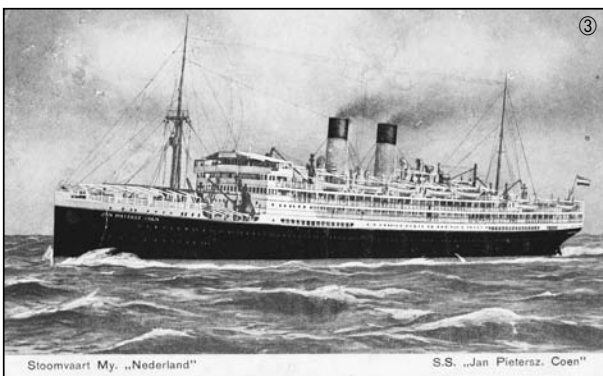

Zriedkavú korešpondenciu medzi Estónskom a Slovenskom prezentuje pohľadnica č. 2, odoslaná z Tallinu 28. 6. 1936 zaťovi rodiny Frideckých a jeho manželke. Prečo sa pohľadnica dostala 1. 7. 36 na poštu v Liptovskom Mikuláši je otázkou pre poštových historikov. Bol to omyl alebo to spôsobila rozdelovňa pošty zo zahraničia? Pohľadnicu vyrobil miestny fotograf a zobrazuje celkový pohľad na vnútorné mesto - centrum, vrátane vládných budov.

Zo staničnej pošty v Janove bola odoslaná 3. 9. 1921 pohľadnica parníka Jan Rieters z Koenu (na obrázku), ktorý sa plavil pod holandskou vlajkou.

Vydaná bola v edícii Nederland-Holandsko.

Námet na pohľadnici č. 4 je naozaj unikátny. S kom-

pletnou zostavou mlátiacich strojov – mláťačky a parného stroja ako pohonnej jednotky – som sa stretol na pohľadnici po prvýkrát. Napriek tomu, že pohľadnica navodzuje idylickú atmosféru (reklama), v skutočnosti išlo pri mlatbe vždy o ťažkú a namáhavú prácu uprostred horúceho leta. Podobný obraz mlatby sme na našich poliach vídali ešte v 50-tych rokoch 20. storočia. Iba parný stroj býval nahradený naftovým alebo elektrickým motorom. Pohľadnicu na účely reklamy vydal výrobca Hofner-Schranz-Clayton pre

HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH

svuju pobočku, resp. obchodné zastúpenie v Bratislave. Odoslaná bola 8. 8. 1924 z Bratislavy a vyfrankovaná ako tlačivo (10 hal.), opečiatkovaná roto-ražcom s textom vyzývajúcim uvádzať ulicu a číslo domu v adrese. (Škoda, že adresát skúšal pečiatky svojho monogramu FB práve na zadnej strane tejto pohľadnice.)

Pohľadnica č. 5 bola vyrobená v Londýne, ale odoslaná 3. X. 1913 z Piešťan. Jej námet je mnohovravný a aj v súčasnosti výsostne aktuálny. Dáma si dala „za pohárik“, čo zaregist-

Dáma je aj na poslednej prezentovanej pohľadnici č. 7, ale v úlohe kominára prinášajúceho šťastie. Použitá bola ako novoročenka 1. 1. 1906 a odoslaná poštou z Hlohovca. Vydavateľ nie je na pohľadnici uvedený, ale č. 9630 môže byť pre špecialistov východiskom pri jeho určovaní.

Tento skromný výťah z rodinnej korešpondencie nastolil aj niekoľko nezodpovedaných otázok, na ktoré by čitatelia mohli pomôcť hľadať odpoveď. Ide najmä o pohľadnice č. 1 a 2. ■

Objavovanie a hľadanie súvislostí na známkach Nového Zélandu

Viliam Kučera

Zberateľ spravidla hovorí alebo píše o tom, čo pozná, čomu rozumie alebo o svojich nových zisteniach či objavoch, ktoré získal v oblasti, na ktorú sa špecializuje. Porušil som túto zásadu a píšem o veciach, ktoré mi doteraz boli na míle vzdialené a prakticky neznáme. Vydal som sa totiž na cestu spoznávania Nového Zélandu. Pravdaže, moje cestovanie bude iba fiktívne. Cez poštové známky chcem túto krajinu aspoň trochu bližšie spoznať, a naopak, cez spoznávanie krajiny sa chcem niečo dozvedieť aj o jej poštových známkach. Lebo sa domnievam, že jedno s druhým úzko súvisí, vzájomne sa podmieňuje a inšpiruje na odhaľovanie mnohých skutočností. Bezprostredný podnet na takéto objavovanie vzišiel z emisie príležitostných známok, ktorú novozélandská poštová správa pripravila k 150. výročiu vydania prvých známok tejto krajiny. Pätnásť známok tejto emisie som si zvolil za itinerár môjho putovania a súčasne aj za osnovu môjho príspevku.

Niekoľko faktografických údajov

Ešte som poriadne ani nevykročil a už musím pribrzdziť. Pozabudol som totiž, že na každé cestovanie sa treba vopred pripraviť. Čím lepšia je príprava, tým sa dá úspešnejšie napredovať. Preto moje prvé kroky viedli na stránky encyklopédií, atlasov a článkov, ale najviac na webové stránky Novozélandskej pošty [1] a aukčných katalógov [2]. Nebude od vecí, ak niečo zo získaných informácií uvediem hneď na začiatku.

Nový Zéland je ostrovový štát s rozlohou 268 tisíc km², nachádzajúci sa na opačnej strane našej planéty, približne 1600 míľ juhovýchodne od Austrálie. Tvoria ho Severný ostrov (Te Ika a Maui) s rozlohou 114 470 km², Južný ostrov (Te Wahi a Maui) s rozlohou 150 660 km² a niekoľko menších ostrovov. Najvyššou horou je Mount Cook, Maormi nazývaný Aorangi (3764 m n.m.), na

Severnom ostrove hora Raupehu s výškou 2797 m a najmohutnejšia sopečná hora je Tongariro so siedmimi krátermi a výškou okolo 1970 m. Najdlhšou riekou je Wai-kato River (425 km), najvyšším vodopádom je Sutherland na rieke Artur (výška horného stupňa 248 m, dolného 229 m), naj-

väčším jazerom je Lake Taupo (626 km²). Administratívne je rozdelený na 12 oblastí, 57 distriktov, dve zámorské autonómne územia (Cookove ostrovy, Niue), zámorské územie (Tokelau) a časť Antarktídy (Ross Dependency). Počet obyvateľov je približne 4 milióny, z toho cca 75% Európanov, 10% Maorov, 7,5% Aziatov. Hlavným mestom je Wellington (Te Whanganui-a-Tora). Úradným jazykom je angličtina a (nepovinne) aj maorčina. Zástavu Nového Zélandu tvorí modré pole v ľavom hornom rohu so zástavou Veľkej Británie a vpravo so štyrmi hviezdikami symbolizujúce hviezdy – Acrux, Mimosu, Gacrux a deltu Crucis.

História Nového Zélandu siaha niekde do obdobia 9.

Známka s najvyššou horou Mount Cook a symbolmi Nového Zélandu – zástavou, papradím, kvetmi stromu kowhai a nad názvom krajiny motív ornamentu, ktorý Maori používajú na ozdobu vo svojich príbytkoch (známka má doteraz najvyššiu nominálnu hodnotu, navrhol ju H. Arnold, vyryl Czesław Slania a vydaná bola v roku 1994)

Mapa Nového Zélandu

až 12. storočia, keď novozélandské ostrovy začali osídľovať Polynézania, ktorých až neskôr začali nazývať Maormi. Ich príchod sa nedá presne doložiť, niektoré indicie vedú k záverom, že to bolo skôr, iné, že neskôr. Ani miesto, odkiaľ prišli, doteraz nie je presne doložené. Hovorí sa o ostrove Hawakai či Raiatea, nachádzajúcom sa v blízkosti Havajských ostrovov. Ale mohlo to byť aj celkom inak... Aj Maori majú o svojom príchode viaceré legendy. V jednej sa hovorí, že prvým objaviteľom Nového Zélandu bol Te Kupe, ktorý okolo roku 800 uskutočnil výpravu na dvoch lodiach kanoe. Keď sa jeho lode po dlhšej plavbe konečne priblížili k pevnine, ktorá sa z diaľky podobala bielemu oblaku, Te Kupeho žena Hine-te-aparangi vraj zvolala: „He ao, he ao!“ (Oblak, oblak!). Tak potom túto zem začali volať AOTEA (jasný oblak) a časom sa tento názov zmenil na dnešnú podobu maorského názvu AOTEAROA (Krajina dlhého bieleho oblaku). Spočiatku Maori mali dostatok životného priestoru, neskôr, keď ich pribúdalo stále viac, nastali medzi jednotlivými kmeňmi spory i boje o životný priestor. Zásahy do prírody boli čoraz citelnejšie, vypaľovali sa lesy, poklesol počet pôvodnej fauny (napríklad veľký pštros moa úplne vymizol).

Z Európanov Nový Zéland prvý videl Holanďan Ábel Janszon van Tasman a členovia posádky jeho lode v roku 1642. Objavené ostrovy pomenoval Staaten Island, ale v roku 1665 sa tento názov zmenil na „Nieuw Zeeland“ (podľa holandskej provincie Zeeland), z ktorého neskôr vznikol anglický názov NEW ZEALAND. Pre ďalší vývoj Nového Zélandu bola rozhodujúca výprava vedená anglickým kapitánom Jamesom Cookom, ktorý v roku 1769 pristál pri východnom myse Severného ostrova. V rokoch 1773-1777 sa vrátil a ostrovy menom kráľa Juraja III vyhlásil za britskú kolóniu. Bolo to však iba formálne, pretože toto Cookovo vyhlásenie nebolo ratifikované britskou vládou. Napriek tomu sa však Cookova správa o objavení novej zeme rýchlo šírila a začiatkom 19. storočia sa Nový Zéland začal osídľovať, prichádzali veľrybárske lode a aj prví misionári. V roku 1814 priplával ako prvý anglický misionár Samuel Marsden, ktorý

na Nový Zéland priniesol ovce, kone, hydinu, hovädzí dobytok a medzi Maormi začal šíriť nielen kresťanstvo, ale aj moderné európske technológie. Počiatok systematického osídľovania Nového Zélandu sa začína rokom 1840, keď loď Tory priviezla nových osadníkov. Rok 1840 sa stal významným medzníkom v histórii krajiny aj pre inú udalosť. Z obav, aby si toto teritórium neprisvojili Francúzi, britská vláda poslala na Nový Zéland kapitána

Hobsona s inštrukciami uzavrieť s Maormi zmluvu. Kapitán Hobson s väčšinou náčelníkov kmeňov podpísal dokument „Treaty of Waitangi“ a týmto aktom Maori postúpili suverenitu svojej krajiny Británii, čím získali „garancie na vlastníctvo pôdy a práva a privilégia občanov Británie“. Ďalší vývoj pokračoval skončením predchádzajúceho formálneho podriadenia Nového Zélandu pod správu Novému Južnému Walesu, vymenovanie Nového Zélandu za britskú kolóniu na čele s guvernérom kapitánom Hobsonom a udelením statusu autonómie (samosprávy) Nového Zélandu ústavným zákonom Veľkej Británie. Ďalší vývoj pokračoval vznikom parlamentného systému a vrcholil 26. septembra 1907 udelením statusu domínia Britského spoločenstva národov Novému Zélandu.

Tu sa už zastavím a vrátim do roku 1855, keď boli vydané prvé novozélandské známky.

1. ČASŤ EMISIE – ZNÁMKY Z OBDOBIA ROKOV 1855-1905 (dátum vydania 2. 3. 2005)

Emisiu otvára hodnota 45c s vyobrazením prvej novozélandskej známky. Je to jednopennyová známka karmínovej farby s portrétom britskej kráľovnej Viktórie (1819-1901), pohľad spredu (en face). Portrét kráľovnej pochádza z roku 1837, keď bola slávnostne korunovaná. Znáмка má hore nad portrétom negatívny písmom do oblúka napísaný názov krajiny NEW ZEALAND, dole malými písmenami napísané POSTAGE a úplne dole trochu väčšími, opäť negatívnymi písmenami nominálnu hodnotu ONE PENNY. Súčasne boli vydané aj známky hodnoty 2 penny (modrá so zelenkastým odtieňom) a 1 šiling (žltozelená).

Emisia má bohatú históriu. Vytlačená bola v Británii, kde Briti spravidla tlačili známky pre svoje kolónie. Nátičky boli hotové už v septembri 1854, ale prvé známky boli dané do obehu až 20. júla 1855. Vytlačené boli v 240 kusových hárkoch na papieri s prísavkou [znám-

Prvá časť príležitostnej emisie s reprodukciami známok vydaných v roku 1855, 1873, 1891, 1898 a 1901

ka hodnoty 1d v náklade 12 tisíc kusov (50 hárkov), známka 2d v náklade 66 tisíc kusov (275 hárkov) a známka 1/- v náklade 8 tisíc kusov (34 hárkov)]. Koncom roka 1855 sa známky začali tlačiť priamo na Novom Zélande. Na základe kontraktu ich začal tlačiť J.

Známka hodnoty 1d karmínová, strihaná, krásne zachovalé okraje (vľavo)
 Jednopennyová známka svetločervená na modrom papieri, strihaná (v strede)
 Jednopennyová známka oranžová, zúbkovaná (vpravo)

Richardson z pôvodných tlačových dosiek privezených z Británie. Dovezený bol aj papier, ale Richardson nebol spokojný s jeho kvalitou a začal používať papier modrej farby. Na ňom tlačil známky v rokoch 1855 až 1857. V novembri a decembri 1855 boli vytlačené známky hodnoty 1 a 2 penny, jednošilingová známka sa tlačila až v roku 1856. V roku 1858 Richardson začal na tlač známok používať biely papier, bez prievitky, a to veľmi hrubý a mäkký, ale aj tenký a tvrdší. Napriek tomu, že Richardsonom vytlačené známky mali dobrú kvalitu, tlač známok v roku 1862 prevzal John Davies, ktorý ich tlačil až do svojej smrti v roku 1889. Takto vznikli mnohé varianty známok.

Jednopennyovka sa okrem karmínovej farby tlačila aj v oranžovej a hnedej farbe a dvojpennyovka sa okrem modrej farby tlačila aj v oranžovej farbe. Pribudli aj nové hodnoty. Známka 3d fialovej farby, známka 4d v červenej a žltej farbe a známka 6d v hnedej a modrej farbe. Okrem toho jednotlivé náklady mali aj rôzne odtiene farieb, niektoré v malých častiach nákladu, ako napríklad smaragdový odtieň zelenej na jednošilingovej známke. Známky sú aj opravy a retuše tlačových dosiek. Známky neboli perforované a s peknými okrajmi sa zachovalo pomerne veľmi málo známok, preto sú vzácné. Na tlačových hárkoch bola totiž medzera medzi známkami veľmi úzka a poštárom sa pri ich oddeľovaní nožnicami (alebo aj nožom) takmer vždy podarilo zastrihnúť do obrazu na niektorej strane známky.

Od roku 1862 sa objavujú pokusy s perforáciou známok, avšak mnohé z nich sú veľmi excentricky a nedo-

Známka hodnoty 2d modrá, strihaná (vľavo)
 Známka hodnoty 6d hnedej farby, zúbkovaná (v strede)
 Jednošilingová známka so smaragdovým odtieňom, strihaná (vpravo)

konale perforované, samozrejme spolu s výskytom posunutých, dvojtypých i vynechaných PO. Štvorbloky, dvojpásky alebo známky z okraja hárkou, patria tiež k veľmi zaujímavým a hľadaným materiálom. O stretnutie s podobnými materiálmi tejto emisie nie je núdza. Ceny nepoužitých známok sa pohybujú 2- až 3-krát vyššie ako známok pečiatkovaných a cena známok na celistvostiach sa pohybuje až 10-krát vyššie ako pečiatkovaných známok. To sa týka bežnejších známok, vzácnejšie exempláre sa tešia iným oceneniam.

Novinová známka z roku 1873

V poradí na druhej známke jubilejnej emisie (hodnota 90 c) je vyobrazená novinová známka vydaná v roku 1873 nominálnej hodnoty 1/2 peny, ktorá slúžila na úhradu poplatku za doručenie novin. Od 1. 1. 1873 bol poplatok za doručovanie novín znížený z 1 peny na pol peny, a preto bolo potrebné vydať známku s touto hodnotou. Známkou navrhol John Davies, tlačové dosky vyrobili v Melbourne a známky boli vytlačené vládou tlačiarňou vo Wellingtone. Na známke je opäť portrét kráľovnej Viktórie, teraz však zobrazenou z profilu. Nad portrétom je uvedený názov krajiny, vedľa portrétu je na oboch stranách uvedená nominálna hodnota 1/2 penny a dole nápis NEWSPAPER POSTAGE. Táto nenápadná známka má však jedno svetové prvenstvo – bola prvá, ktorá mala na zadnej strane natlačenú reklamu. Ľudia sa však sťažovali, že navlhčovanie lepidla s tlačiarenskou čerňou je nezdravé a tak poštová správa tlačenie reklamy na lep známok zastavila.

Novinová známka z roku 1873

Okolo tejto známky sú zaujímavé aj iné súvislosti. Napríklad, že novozélandská pošta mala monopol len na doručovanie listov, ale na doručovanie novín a balíkov monopol nemala, preto túto službu zákony krajiny povoľovali vykonávať aj iným subjektom. Túto možnosť doručovania novín využili železnice, ktoré ich doručovali predplatiteľom v rokoch 1890 až 1925. Na úhradu týchto služieb sa používali osobitné železničné novinové známky vytlačené v štátnej tlačiarňami (hodnoty 1/2, 1, 2, 3, 4 a 6 penny). Od poštových novinových známok sa líšili najmä tým, že názov krajiny bol na nich vytlačený iba iniciálkami N. Z. Stretol som sa aj s inou zaujímavosťou: Nepoštové známky na úhradu rôznych poplatkov a pokiaľ používal aj Súdny dvor. Prvé známky Súdneho dvora boli vydané už v roku 1867, ďalšie potom v roku 1876 a 1877. Zákon povoľujúci používanie týchto známok bol napokon zrušený a v roku 1881 platnosť súdnych známok skončila.

Je zrejmé, že doručovanie zásielok na Novom Zélande vo svojich začiatkoch nebolo jednoduché. Väčších miest bolo málo a veľkú časť obyvateľov tvorili farmári,

tovníctva. Doručovanie správ na Novom Zélande je spojené s príchodom misionárov a uskutočňovalo sa lodnou cestou cez Austráliu. Prvé poštové úrady na Novom

Dobová kresba s pohľadom na budovu pošty v meste Auckland v roku 1864

často roztrúsení na odlahlých a ťažko prístupných miestach. Navyše, krajinu sprevádzali spory i boje s Maormi. Mozaiku obrazu vhodne dokresľujú údaje o histórii poš-

tovej služby. Prvé poštové úrady na Novom Zélande boli zriadené v roku 1840 (na Severnom ostrove) a v roku 1842 (na Južnom ostrove). Do roku 1848 podliehali pod správu Generálneho poštového úradu (GPO) Veľkej Británie, neskôr pod správu vlastnej krajiny. V roku 1855, keď boli vydané prvé známky, bolo v celej krajine iba 16 poštových úradov. Počet obyvateľov však v tom čase bol tiež nízky (v roku 1860 len 84 tisíc) a až po vypuknutí „zlatej horúčky“ na rieke Buller v päťdesiatych rokoch 19. storočia počet obyvateľov začal rýchlejšie narastať (v roku 1881 už 490 tisíc). Poštové služby sa zabezpečovali vo veľmi nepriaznivých podmienkach, chýbali komunikácie, doručovalo sa aj loďami po riekach i na mori, doručovanie zásielok však neraz trvalo veľmi dlho. Výstavba železničných tratí začala v roku 1869 ale prvé hlavné železničné spojenie medzi Wellingtonom a Aucklandom bolo dokončené až v roku 1878. Preto sa poštové služby zabezpečovali rôznymi formami (napríklad aj zmluvne, podobne ako u nás poštovne).

RECENZIE

Max Stern: Známká môjho života.

Max Stern bol najstarším dieťaťom šťastnej, harmonickej a súdržnej rodiny v Bratislave, až kým jeho rodičov a dvoch maličkých bratov nezavraždili v Osvienčime. Aj pre Maxa nastalo obdobie ukryvania v Bratislave a keď ho chytili, deportovali ho. Prežil pochody smrti a po vojne sa vrátil do Československa, aby pokračoval v úspešne rozbehnutom obchodovaní so známkami... Dnes je jeho firma Max Stern and Company v obchodovaní so známkami jednou z najznámejších na svete.

Tolko z upútavky vydavateľa knihy, ktorú by sme mohli nazvať prvým slovenským filatelistickým románom.

Maxi, ako ho volajú priatelia a známi, priamy potomok slávneho Chatama Sofera (zn. SR č. 47), žil do roku 1948 v Bratislave, kde vlastnil obchod so známkami Filatelii KUKO. Po prežití holokaustu však emigroval pred komunistami do Austrálie, kde vybudoval jednu z najznámejších firiem na svete. Jeho životný príbeh je plný najrôznejších zvrátov, lásky, ale aj hrôzy. Aj najstrašnejšie životné situácie opisuje bez nenávisti k ľuďom, ktorí ich zapríčinili. Kniha je svedectvom žijúce-

ho človeka o holokauste počas druhej svetovej vojny na našom území, ale môže slúžiť aj ako učebnica pre filatelistických obchodníkov.

Dnes žije Max Stern spokojný život v Austrálii pri Melbourne spolu so svojimi tromi veľkými životnými láskami: ši-

roko rozvetvenou rodinou, filateliou a v neposlednom rade športom. Vo svojich 84 rokoch je najstarším aktívnym registrovaným futbalistom v Austrálii (a hádam aj na celom svete).

Nás môže tešiť, že každoročne, keď sa vyberie na cestu do Európy, nezabudne navštíviť rodnú Bratislavu, ktorá mu veľa dala, ale i zobrala. Pri nedávnej návšteve v marci inauguroval svoju knihu, ktorá už vyšla v angličtine a čínštine. Poprajme jej veľa spokojných čitateľov.

Michal Zika

FIRMA ZBERATEĽ®

stále vykupuje

**HODNOTNÉ ZBIERKY I JEDNOTLIVÉ
ZNÁMKY, MINCE A POHLADNICE**

Poradenská služba - Zásielková služba
Diskrétnosť zaručená - Platba v hotovosti

Predajňa:

Račianske myto 1/D, 831 02 Bratislava,

☎ 0911 250 149

e-mail: zberatel@chello.sk

Otvorené pondelok až piatok
od 10⁰⁰ do 18⁰⁰ hod.

ALBUM ZIKA

NEHLADAJTE MA DOMA,
NÁJDETE MA NA INTERNETE

www.albumik.sk

MZIKA@HOTMAIL.COM

TEL/FAX.: 02 / 4342 9386

Uložte svoje zbierky do kvalitných
predtlačенých albumových listov
firmy **SCHAUBEK** zasklenených
havičkami s čiernym alebo bielym
podkladom.

K dispozícii sú albumové listy známkových krajín
Európy aj Zámoria od začiatku existencie poš-
tových známok až podnes. Možno si zakúpiť aj
jednotlivé ročníky, aj jednotlivé chýbajúce listy,
tiež rôzne typy voľných listov. Listy sa dajú ulo-
žiť do krúžkových, skrutkových alebo perových
dosiek, ktoré tiež nájdete v našej ponuke.

Kontaktujte nás na adrese:

SIMCO, s.r.o., Astrova 1, 010 08 Žilina
alebo na tel./ fax. číslo: 041/ 5653 752

FILATELIA ALBUM

predávame a vykupujeme
ZBIERKY ZNÁMOK, MINCÍ,
STARÝCH POHLADNÍČ,
CELISTVOSTÍ
A OSTATNÝ FILATELISTICKÝ
MATERIÁL

FILATELIA ALBUM

Lazaretská 11

811 08 BRATISLAVA

telefón / fax: + 421 - 2 - 5296 7411

www.matchboxmuzeum.sk

Ervín SMAŽÁK

Lotyšská 16

821 06 Bratislava

tel.: 02/45246 518

Propagácia športových podujatí na poštových materiáloch
(prítlače, príležitostné poštové ☉ a strojové príležitostné ☉)

Sprostredkovateľská činnosť vo filatelii. Zásielková
služba (novinky SR, ČR).

Ponúkam známky, FDC, celistvosti, katalógy a ostatné
poštové materiály na tému Olympia a šport (celý svet).

Vykupujem kvalitný poštový materiál na tému Olympia
a šport (celý svet).

Prijímam do komisionálneho predaja poštový materiál
na tému Olympia a šport (celý svet).

Členovia SSOŠF pri Slovenskom olympijskom výbore
majú **10% -nú zľavu** na materiály firmy ERVO.

Firma

Námestie SNP č.37, ☎ 045 / 5320250-51

Predávame a vykupujeme materiál z oblasti

filatelie, numizmatiky, notafílie,
filokartie, telefónnych kariet

Zároveň poskytujeme bezplatne poradenskú službu a
ohodnocovanie materiálu.

Pre členov Klubu Filatelie a abonentom časopisu
Zberateľ poskytujeme 5% zľavu

SÚŤAŽ O KVET ZBERATEĽA

Vážení čitatelia,

Vyhodnotenie šiesteho kola štvrtého ročníka našej súťaže o Kvet Zberateľa opäť potvrdzuje suverenitu seriálu „Malá škola filatelie“! A v tomto kole dosť výrazne, keď pred príspevkom na druhom mieste získala náskok 10 hlasov. Už teraz môžeme konštatovať, že tento seriál sa stal čitateľsky najúspešnejším v celej histórii časopisu. Tentokrát bodový rozdiel na ďalších miestach nie taký výrazný. Dvojciferný počet hlasov dostalo tentokrát päť príspevkov a medzi nimi sa nevyskytol prípad rovnakého počtu hlasov. Príspevky na prvých piatich miestach dostali tentokrát až 78 % všetkých vašich hlasov, pričom bodovalo spolu 14 príspevkov (v predchádzajúcom kole 12). Na prvé dve otázky správne a v celom rozsahu odpovedalo 44 zo 47 súťažiacich.

■ Vyhodnotenie 6. súťažného kola:

1. otázka – fragment z druhej strany obálky správne identifikovalo 45 súťažiacich - vyobrazený bol detail známky 2 Kčs z roku 1978 (Pof. č. 2306) z emisie k MS v ľadovom hokeji vydané 26.4.1978.

2. otázka – správna odpoveď na otázku „Ktorý významný slovenský umelec je autorom výtvarného návrhu známky a uveďte ešte aspoň jednu známku, ktorá vznikla podľa návrhu tohto umelca“ mala byť: akad. maliar a grafik Igor Rumanský. Ďalšie známky z dielne tohto umelca sú napr. ďalšia známka z rovnakej emisie (Pof. č. 2305). Emisia k ME v ľahkej atletike (Pof. 2308-2310). Vydanie k 50. výročiu skončenia 2. svet. vojny (ZSF č. 65), ME v plávaní (ZSF č. 303), atď. Na otázku správne a v celom rozsahu odpovedalo 44 súťažiacich.

Na 3. otázku - (ktorý článok sa v júnovom čísle Zberateľa najviac páčil), hlasy súťažiacich víťazstvo opäť prisúdili **Š. J. Piškovi** za **Malú školu filatelie (18) – Mechanizácia a automatizácia poštových služieb** (36 hlasov). Na druhom mieste s 26 hlasmi zabodoval **O. Földes** s príspevkom **Je „Snem“ prvou známkou Slovenska? (2)**, tretie miesto s počtom hlasov 22 patrí **Fr. Benešovi** za príspevok **Záhada „chybotisku“ 13 K Košické 1945 objasněna**; Štvrté miesto s počtom hlasov 18 získal **L. Visokay** za príspevok **Ovplyvní spoločná mena numizmatiku? M. Pekárovej** za príspevok **Infanteristické vozíky na historických pohľadniciach** s počtom hlasov 16 patrí piate miesto. Na šiestom mies-

te sa umiestnili dva príspevky, keď získali po 9 hlasov: **Slovenčina a poštová známka** od **A. Paulinyovej** a **Grand Prix de l'Exposition WIPA 2003 slovenskej známke odovzdaná! (-pem-)**. Na siedmom mieste s počtom 4 hlasov sa umiestnil príspevok **Malé okienko telekartistu (86)** od **M. Jobeka**.

Ďalšie hlasy (1 až 3) súťažiaci priznali ešte ďalším šiestim príspevkom.

Výhercami 6. kola IV. ročníka súťaže sú **Michal Takáč z Dolného Ohaja** (nákupná poukážka firmy Zberateľ na nákup tovaru v hodnote 250 Sk) a **Jaroslav Bajus zo Zemplínskeho Branča**. (zásobník na známky, formát A 4, 8-listový). Srdečne blahoželáme!

■ 8. - augustové KOLO SÚŤAŽE

Do 8. kola súťaže sme pripravili tieto otázky:

1. otázka znie: Z ktorej československej známky je fragment, vyobrazený na druhej strane obálky, z akej emisie a v ktorom roku bola vydaná?

2. otázka znie: Ktorá významný slovenský umelec je autorom výtvarného návrhu známky a uveďte ešte jednu známku, ktorá vznikla podľa návrhu tohto umelca.

3. otázka znie: Napíšte troch autorov a názvy ich článkov, ktoré sa vám v augustovom čísle časopisu Zberateľ najviac páčili.

Vaše odpovede s poznámkou „Súťaž“ očakávame do **6. septembra 2005**. Za účasť v súťaži vopred ďakujeme a tešíme sa na vaše odpovede.

Redakcia

Rýmované sentencie Luda Visokaya

Veľké straty, žiadne meraďa, filatelista na šediny dopadla.

*Nelámne palicu, vždy budú nejaké známky,
na hodnoty hotujeme zámkly.*

*Filatelisti sme rôzni, jedni vzorní, iní skúšajú,
či ich ostatní nachytajú.*

*Prežívame mnohé zmeny, dokonca cenný papier podcenený.
Filatelista sa zachová, aj keď je numizmatika viac hodnotová.*

*Zošediveli naše pláne, dujú vetry plané, už aj mládež
odchádza, a tá sa ťažko nahrádza.*

Mnohé vieme „odobriť“, aj záľubu zobchodniť.

Mnohí to poznáme, keď sú telefónne karty rozdane.

Sme si istí, že živou vodou sa kropia aj filatelisti?

Pozeráme zhora čakaním kto koho zdoľá.

*Aj vo filatelii prešli časy, keď mnohé bolo o mnohom
pre mnohých.*

Zhodou okolností vyrovnávame známkové nerovnosti.

Znie to ironicky, ale práve my tvorme klasicky.

Ofsetem k vítězství ocelotisku (2)

R. Fischer

U druhé emise **Horské ptactvo** k připomenutí Krkonošského a Tatranského národního parku překvapila zdánlivě nesourodá rozdílnost dvojího autorského pojetí výtvarných návrhů, přestože společný námět to samo sebou nevylučuje. Spíše měli Mirko Hanák s Jozefem Balážem to štěstí, že se takto setkali. Svě výtvarné způsoby vnímání živé přírody prezentovali s vědomím využití barevnosti ofsetu. V dialogu se střetla Hanákova úzkostlivě jemná citlivost rozmývaných akvarelů s robustnější plastičností barevné tempery Baláže, původem litografa, pro ofset přímo vzorová. A přesto tiskárně přivodila starosti (nekvalitní kopie tiskových desek, prodlužování termínů tisku) i renomé současně (zapůjčené tiskové listy známek podniku Svoboda - přede dnem platnosti z TÚS - posloužily jako doklad ke zprávě pro nejvyšší partajní orgán). Také emisní plán na rok 1965, schválený vládou, oficiálně jejich vydání ofsetem posvětil. Z celkového pohledu při tisku známek žádné vážnější proměny kvality nebyly, což nelze oddělit od kvality litografické reprodukce. Pokud jsme s Mirko Hanákem určité korektury vyžadovali, většinou šlo o opakování nekvalitně provedených kopií tiskových desek. Tím spíše to platilo o intenzitě nakopírované kresby ve výrazných barvách, jež vystupovaly zřetelněji, než vzniklé vady tisku slabších odstínů barevné škály. 9)

V době předložení návrhu emisního plánu na rok 1966 vládě nastaly neočekávané machinace. (EP

známek v TÚS, jež bude však uvedeno do provozu po obdržení nového ocelotiskové stroje s kombinací vícebarevného hlubotisku pravděpodobně až od ledna 1967. Jakými „protipólem“ neřešitelné situace byla orientace na polygrafický průmysl v druhé části republiky.

Historie třetí emise **Mistrovství světa v rybolovné technice - Vinglerovy RYBY** - nemá obdoby. Vezměme třeba existenci studijních pozoruhodností pro sběratele – specializity. Spolehlivé informace jim poskytoval, jak bylo již řečeno, jejich kolega – zaměstnanec Tiskárny spojů. Například ve Filatelii č. 10/1966, s. 228, pohotově napsal o nové hřebenové perforaci emise RYBY (1966). *Miloslav Protivenský* znal každý zoubek každé známky, jež z této dílny v TÚS vzešla. Teprve po jeho smrti

původně obsahoval tři další emise ofsetem: *Mistrovství světa v rybolovné technice - ryby sochaře Vincence Vinglera*, *Lovná zvěř v návrzích Jozefa Baláže* a *Vodní ptactvo v autorství Oty Janečka*. Poslední emisi *Květiny botanických zahrad*, v provedení *Ludmily Jiřincové*, místo ofsetu měl nahradit vícebarevný hlubotisk.) 10) Až dosud spolehlivá Svoboda po vytištění první a druhé emise jakoukoliv spolupráci odmítla. Celé to vázlo na ředitelství Čs. polygrafie. O to větší byl paradox, že tentýž ústřední orgán pověřil podnik Svoboda novými exportními zakázkami publikací pro PZO Artia! Toho využila ÚSS. V důvodové zprávě pro vládu apelovala: *jedínným perspektivním východiskem z obtížné situace bude výstavba a dokonalé technické zařízení tiskárny*

(1970) byly prozrazeny veškeré jeho pseudonymy, jimiž glosoval vady, chyby a nahodilosti nových čís. známek: Petr Marek, P.M., P. Sérii s námětem ryb v rozsáhlé odborné studii nejdůsledněji prostudoval Zdeněk Fritz. (MR v číslech 3/2000 a 2001). Tentýž autor byl také z filatelistů první, kdo zasvěceně zhodnotil *tematickou i výtvarnou přitažlivost emise, graficky řešenou velmi čistě a originálně.*

Výběr ofsetových tiskáren znamenal bludnou pouť, během níž docházelo k různým zvrátům. Úspěšná jednání se Státní tiskárnou cenin Praha, v Růžové ulici, o tisku dvou emisí ztroskotalo na krátkosti závazných termínů emisního plánu. Opravdový zlom znamenala podpora nejvyšších orgánů v Bratislavě. Potvrdily plně využití kapacity barevného ofsetu také v Martině a v Košicích. Jiný názor zastávali na ředitelství Polygrafických závodů. Generální ředitel doporučoval jiné podniky, jako Pravidu, vojenskou tiskárnu v Harmanci, zatímco jeho vývojový závod provedení přípravných prací reprodukčních uvítal. Výsledek nezávisel na kontaktech s vládnoucí elitou

oddělené. Termíny prodlužovala úprava nové perforace z TÚS Praha, fotografu Kissovi chybí kvalitní fotoreprodukční materiál (zapůjčením krabic GEVAET 081 p Litoline vypomáhají kamarádi

polygrafického průmyslu. Přednost měly názory odborníků s přizvaným Jozefem Balážem, zástupcem slovenských umělců ve výtvarné komisi známkové tvorby a znalcem poměrů v polygrafii. Pomohlo společné uplatnění i našich zkušeností z původní profese litografů, což v praxi, jednoduše řečeno, umožnilo získat k provedení reprodukcí, nátisku a tiskových desek (folií) závod 01 Polygrafických závodů n. p. Dukelská 4/c v Bratislavě. Vlastní tisk nákladu emise RYBY, z dodaných podkladů z Dukelské, provedl Kartografický a reprodukční ústav Bratislava – Krasňany, Pekná cesta 19. 11) Je také pochopitelné, že pro Baláže to byla současně příležitost být nápomocen prosadit *Lovnou zvěř*, jejímž byl autorem, jako poslední emisi s využitím offsetové techniky na Slovensku.

Vraťme se k zakázce s náměty **ryb**. Jejím vývoj měl nečekaně negativní průběh. Závažné potíže s řadou stále týchž zmetků ohrožovaly celý proces výroby. Z nich prvním vadným byl nátisk v prosinci 1965, následují: nový nátisk podle individuální barevné škály, potíže při strojovém nátisku u hodnoty 1,40 Kčs (změna vyřazení na archu podle nové perforace 2x po 100 ks známek, u zelené barvy obráceně postavený „greif“, nutný dotisk na ručním lisu, jen částečné provedení korektury litografie, během tisku zjištění trojího druhu zabarvení papíru a rozdíl v překryvání barev soutisků). U hodnoty 1,60 Kčs dvakrát opakovaný nátisk, neprovedené korektury litografie pro II. nátisk, chybné vyřazení na archu – 2 x po 50 ks

z n. p. Svoboda, další objednávku zařizujeme v Grafo-techně), v únoru vadné kopie tiskových desek, změna technologie – úprava z malého formátu a postavení 200 kusů známek na archu, při zkušebním tisku ve stroji praskla součástka nakladače (urychlené svaření nové zajišťuje Vyskumný ústav zvěračský v Bratislavě). Atd.

(dokončení v nasledujúcom čísle)

9) Z hlediska možných variant barevnosti, o kterých jsme uvažovali, byl také pokus o reprodukci a tisk známek hlubotiskem. Zkoušky se konaly v tiskárně Svoboda v listopadu a prosinci 1964 podle vybraných vzorů z Poštovního muzea. Byly určeny jako vzory PZO Artia pro nabídky našeho tisku známek zahraničním poštovním správám.

10) Neznámou skutečností druhé emise byla autorská soutěž. Zúčastnila se jí pouze Jarmila Pavličková z Bratislavy (nepřijatý návrh známky 1,40 Kč, orel).

11) Kuriózní byla dodatečná reakce ředitele Ústřední správy geodézie a kartografie v Praze (nadržena instituce Kartografickému a reprodukčnímu ústavu v Bratislavě Krasňanech). Ředitelovo alibistické znepokojení (Č. 113-339.703529 z 9. dubna 1966) jednoznačně konstatuje: „tisk známek „ryby našich vod“ byl v Kartografickém ústavu v Bratislavě uskutečněn zcela výjimečně na úkor tisku kartografických děl a bez mého vědomí. Pokud se týče možnosti dalšího tisku známek... a na konto našich plánovaných úkolů – pouze za předpokladu, že všechny další možnosti v ČSSR jsou vyčerpány.“ Spolu s ředitelem PZO Artia se dohodli „další tisk známek nutno sladit s našimi vývozními úkoly v oboru kartografické produkce“. Oběma šlo o plnění závazných ukazatelů dolarového zisku. Souhlas (po prověření výrobních možností v Krasňanech) k tisku „Lovná zvěř“ v měsíci září a říjnu 1966 podepsal náměstek ÚS geodézie až v srpnu 1966.

Do 17. písomnej aukcie firma **ZBERATEL**[®] přijíma hodnotný a kvalitní filatelický materiál – známky, celiny, celistvosti

Ponuky prosíme zasielat v písomnej forme (aj elektronicky).

K známkam a celinám treba uviesť katalogové číslo, kvalitu a v prípade potreby položku bližšie špecifikovať; uviesť návrh vyvolávacej ceny.

K celistvostiam treba priložiť fotokópiu (alebo sken), bližšiu špecifikáciu a návrh vyvolávacej ceny

Na ponuky rovnakým spôsobom odpovieme, spôsob prevzatia materiálu dohodneme individuálne.

Ponuky prijímame do 31. 8. 2005.

Za vydraženú položku je poplatok 10 % z dosiahnutej ceny.

Aukčný katalog bude prílohou 10. čísla časopisu Zberateľ

Ponuky na adrese: **ZBERATEL**, Račianske mýto 1/D, ☎ 0911 250 149, e-mail: zberatel@chello.sk

Hans Christian Andersen a jeho rozprávky na medailách

Elena Minarovičová

O Bratislave

„Milujem toto mesto, je také životaschopné a pestrofarebné. Obchody budia dojem, akoby sem boli prenesené z Viedne. Je tu veľa čo vidieť – povedal mi jeden mešťan – podme spolu k ruine hradu, tam na skalisko. Odtiaľ je výhľad na plávajúci most, na celé mesto a obilné polia okolo. Zhora nadol akoby visí cesta s pestrými domami a voňajúcimi stromami... Videli sme však aj krásne ruže a ešte krajšie deti.“

(Z cestopisu H. CH. Andersena: Bazár básnika z roku 1842)

V roku 2005 si pripomíname 200. výročie narodenia azda najväčšieho, nesmrteľného svetového rozprávkára – Hansa Christiana Andersena. Viaceré poštové správy vydali pri tejto príležitosti známky na jeho počesť. Medzi inými to bola aj dánska Poštová správa, ktorá vydala portrétnu známku s faksimile jeho podpisu (bola uverejnená v aprílovom čísle nášho časopisu). Súčasne prebiehali rozličné akcie, ktoré sa už tradične organizujú v deň narodenia Andersena, ako sú napríklad výstavy, udeľovanie prestížnej ceny H. Ch. Andersena spisovateľom a ilustrátorom venujúcim sa tvorbe pre deti, hercom, moderátorom. Dánska korunná princezná Mary sa tento rok stala pri tejto príležitosti čestnou veľvyslankyňou jeho diela na celom svete. Aj na Slovensku vychádza po prvý raz kompletne trojdielne vydanie všetkých rozprávok H. Ch. Andersena v preklade M. Richtera.

H. Ch. Andersen sa narodil v druhý aprílový deň roku 1805 (2. apríl je na jeho počesť aj svetovým dňom detskej literatúry) v malom dánskom mestečku Odense. Vyrastal vo veľmi skromných pomeroch, jeho otec bol obuvníkom a matka si zarábala praním bielizne. Malý Hans býval chorľavý a pre jeho chudobu a nemotornosť sa mu deti často posmievali. Aj to bolo príčinou, že sa obracal do sveta vlastnej fantázie, kde bolo všetko krajšie a lepšie. Oporou mu bol otec, s ktorým mal vynikajúci vzťah a ktorý mu rozprával rozprávky. Matka sa po smrti otca znova vydala a nové pomery v rodine zapríčinili, že Hans, pre ktorého otčím nemal pochopenie, odchádza už ako 14 ročný do Kodane. Pokúšal sa o kariéru tanečníka, herca a speváka. Napriek tomu, že nádhorne spieval, nedosiahol žiadny výrazný úspech. Doplnil si však

vzdelanie na gymnáziu a neskôr získal štipendium aj na univerzite. Ustavične sa však cítil vydedencom, mal komplexy zo svojho výzoru, necítil sa medzi študentmi dobre a vzdelanie predčasne ukončil. Už vtedy sníval o tom, že raz bude slávnym. Začal sa venovať divadelným hrám, drámam, poézii a cestopisom (bol aj v Bratislave a veľmi sa mu tu páčilo). Jeho prvé hry a diela vyšli v roku 1829. Prvotinou bola autobiografický príbeh o chudobnom chlapcovi (*Improvizátor*).

Divadelné hry verejnosť veľmi nezaujali, ale zato rozprávky áno. Prvá zbierka, obsahujúca rozprávky Kresadlo, Princezná na hrášku a Kvety malej ldy, vyšla v roku 1835. A tak to boli práve rozprávky, ktoré už za jeho života naplnili jeho sen o sláve. V rokoch 1835-1872 ich vo viacerých zväzkoch vydal vyše 150. Zamestnal sa predovšetkým na vlastné zážitky a nápady. V každej rozprávke o láske, ktorá končí dobre, sa zrkadlí jeho vlastné sklamanie. V rozprávkach písal o trpkosti života, o tom, že krása nie je všetko, že tí, ktorým sa iní smejú, sú v skutočnosti vnútorne najsilnejší. V jeho rozprávkach dominuje optimistická viera vo víťazstvo dobra, vyjadruje v nich túžbu po obyčajnom živote, aký on nikdy nezažil. Niektoré sú však kritikou spoločnosti, ľudskej pretvárkou a neschopnosti. Jeho dielo obdivovali

hom v trojštvrťovom profile. Na oboch medailách je rovnaký opis HANS CHRISTIAN ANDERSEN 1875/1975. Rubové strany nemajú opis a stvárňujú výjavy z rozprávok, napr. *Dievčaťko so zápalkami*.

Strieborné medaily s priemerom 33 a 39 mm vydali v Dánsku v 70. a 80. rokoch pri príležitosti 100. výročia úmrtia, narodenia alebo výročí vydania jednotlivých rozprávok. Každá z týchto

aj spisovateľa ako L. N. Tolstoj a Charles Dickens.

Andersenove rozprávky boli vrelo prijaté najskôr v zahraničí. Jeho kvality, už ako svetoznámeho spisovateľa, uznalo neskôr aj rodné Dánsko. V roku 1867 ho mestská rada mesta Odense vyhlásila za čestného občana a v 20.

storočí mu v tomto meste postavili sochu. H. Ch. Andersen zomrel v Kodani po ťažkej chorobe 4. augusta 1875.

Hans Christian Andersen a jeho rozprávky ostanú živé aj na medailách, z ktorých som vybrala niekoľko kusov na ilustráciu.

Dve bronzové medaily s priemerom 70 mm s vysokým reliéfom a hrúbkou 14 mm vydali vo

Fínsku (na hrane je okrem údajov o emisii označenie krajiny FINLAND) v rámci emisie príležitostných rozprávkových sérií v roku 1975 pri príležitosti 100. výročia úmrtia Andersena (1875-1975). Ich vydavateľom je Anders Ny-

borg a autorom Harald (Elarald) Salomon.

Každá z medailí zobrazuje na lícnej strane poprsie Andersena vo vysokom reliéfe, ktoré je dokonalo stvárnené v jednom prípade z profilu a v dru-

medailí znázorňuje realistický portrét H. Ch. Andersena, či už v mladšom alebo staršom veku. Na rube medailí defilujú výjavy z rozprávok: *Škaredé kačiatko*, *Malá morská vila*, *Cinový vojačik*, *Cisárove nové šaty*, *Prin-*

cezná na hrášku, *Snehová kráľovná*, *Slávik*. Jedna z medailí zobrazuje na rubovej strane *Andersenov rodný dom v Odense*.

Osobnosť Hansa Christiana Andersena, spisovateľa, rozprávkára a jedného z najznámejších Dánov, možno charakterizovať predovšetkým ako človeka, ktorý rozdával a stále rozdáva radosť miliónom čitateľov na všetkých kontinentoch, hoci sám ju v živote cítil iba málokedy. Preslávil sa však tým, čomu dlho neprikladal nijaký veľký význam. Rozprávkami. Dnes Andersena pozná celý svet a naplnila sa aj predpoveď jeho priateľa, filozofa Hansa Christiana Oersteda: „Ak *Ta* romány preslávia, rozprávky *Ta* urobia nesmrtným.“

Fotografie **Mikuláš Červeňanský**

Na láskavé zapožičanie medailí na publikovanie ďakujem p. Miroslavovi Valčekovi z Bratislavy.

AUKCIE • BURZY STRETNUTIA

Kalendár podujatí s uvedením ich názvu, miesta a termínu konania, prípadne ďalšími

informáciami je zostavený podľa podkladov, ktoré redakcii poskytli usporiadatelia podujatia. Za obsah a znenie informácií redakcia neručí.

KLUBOVÉ STRETNUTIA

■ **BANSKÁ BYSTRICA** - FILATELIA • Dom slovenského misijného múzeu, Skuteckého 4 • Každú druhú nedeľu v mesiaci od 9,00 do 11,00 hod. ■ **BANSKÁ BYSTRICA** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA | Skuteckého 36 • Každý posledný pondelok v mesiaci od 16,00 do 17,00 hod. ■ **BRATISLAVA** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Dobrovičova ulica 14 (Surovov internát) | Každú nedeľu od 8,00 do 12,00 hod. ■ **KEŽMAROK** - FILATELIA • Zasadacia mestskej polície, Hlavné námestie 3, 1. poschodie • Každú prvú nedeľu v mesiaci (okrem augusta) od 9,30 hod. ■ **KOŠICE** - FILATELIA, TELEFÓNNE KARTY • Železničná stanica, veľká zasadacia • Každú nedeľu od 9,00 hod. okrem sviatkov (júl a august možnosť zmeny termínov) ■ **KOŠICE** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Východo-slovenské múzeum, Hviezdoslavova 3 • Každú nedeľu od 9,00 do 12,00 hod. ■ **LEVICE** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Každú druhú a štvrtú nedeľu v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. • CK Junior, Sládkovičova ulica ■ **LUČENEC** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA, TELEFÓNNE KARTY a iné • Bufet Malá ryba, L.Štúra 6 (pri Lekárni) • 1. a 3. nedeľa v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. ■ **MALACKY** - FILATELIA, každý posledný štvrtok v mesiaci okrem júla, augusta a decembra od 17,00 do 18,00. Záhorácke centrum kultúry, Mierové nám. 1 ■ **MARTIN** - FILATELIA • Výmenné schôdzky KF 53-05 v DO Strojár, Vajanského nám. 2 • Každý pondelok od 18,00 hod. ■ **MARTIN** - NUMIZMATIKA • Schôdzky členov a priateľov numizmatiky • Penzión Čierna pani • Každý štvrtok od 16,00 do 17,00 hod. ■ **MICHALOVCE** - FILATELIA • Dom Matice slovenskej, Masarykova 42, Michalovce (2.poschodie) • 1x mesačne, každý druhý pondelok o 17,00 hod. (okrem letných mesiacov júl a august) ■ **NITRA** - FILATELIA • Študentský domov Poľnohospodárskej univerzity Mladost • Každú prvú nedeľu v mesiaci od 8,00 do 12,00 hod. • Za stoly a ani za vstup sa neplatí ■ **NOVÉ MESTO nad Váhom** - FILATELIA • Mestské kultúrne stredisko I Každý štvrtok od 18,00 hod. ■ **NOVÉ ZÁMKY** - FILATELIA • Kaviareň hotela Korzo, Hlavné námestie • Každú druhú a štvrtú nedeľu v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. ■ **PIEŠŤANY** - FILATELIA, NUMIZMATIKA • Centrum voľného času Ahoj, Teplická ul. 83 • Každú nedeľu od 8,30 do 10,30 hod. ■ **POPRAĐ** - FILATELIA • Každá prvá a tretia streda v mesiaci od 17,00 hod. Pošta Poprad 2, zasadacia na 2. poschodí ■ **PREŠOV** - FILATELIA • Posádkový klub, Mukačevská 22, • Každý štvrtok od 16,00 do 19,00 hod. ■ **PRIEVIDZA** - FILATELIA • Členské schôdze spojené s výmenou materiálu • Cukráreň EDEN pri kľaštore piaristov na ul. A. Hlinku • Každá nedeľa od 9,00 do 11,00 hod. ■ **PRIEVIDZA** - NUMIZMATIKA • Členské schôdze spojené s výmenou numizmatického materiálu • Dom kultúry - Kultúrne a spoločenské stredisko • Každá prvá streda v mesiaci od 16,00 do 18,00 hod. ■ **RUŽOMBEROK** - FILATELIA • Liptovské múzeum • Každý druhý a štvrtý štvrtok v mesiaci (okrem prázdnin) - október až marec od 17,00 hod., apríl až september od 18,00 hod. ■ **SPIŠSKÁ NOVÁ VES** - FILATELIA • Klubové stretnutia Centrum

voľného času ADAM, Levočská 14 • Každý páry týždeň vo štvrtok o 16,00 hod., okrem júl-august ■ **TRENCÍN** - FILATELIA • Kultúrne stredisko Dlhé Hony • Každú nedeľu v mesiaci od 9,00 do 11,30 hod. okrem Veľkej noci a Vianoc. V auguste 2-týždňová dovolenka ■ **TRENCÍN** - NUMIZMATIKA • Pravidelné členské schôdze spojené s výmenou v Dome armády • Každý tretí štvrtok v mesiaci od 16,00 hod. (okrem veľkých prázdnin) ■ **TRNAVA** - KF Tirnavia • Centrum voľného času KALOKAGATIA, Strelecká 1 • Každú stredu od 15,30 do 17,00 hod. ■ **VRANOV n / Topľou** - VŠETKY ZBERATELSKÉ ODBORY • Piváreň pod Lipou, M. R. Štefánika 136 • Každú prvú nedeľu po 15-tom v mesiaci od 10,00 do 12,00 hod. okrem prázdnin a sviatkov • Kontakt: ☎ 057 44 611 18, 0905 202 096 □ (R)

REGIONÁLNE PODUJATIA

➔ 20. - 21. august 2005 KOŠICE

SLOVENSKÁ NUMIZMATICKÁ SPOLOČNOSŤ, pobočka Košice, 1. výstavná spoločnosť Košice a Obchodné centrum Cassovia usporiadajú 2. medzinárodnú burzu zberateľov spojenú s výstavou mladých maliarov v priestoroch Obchodného centra Cassovia na Alejovej ul.; v oboch dňoch sa koná od 8,00 do 15,00 hod. Rezervácie stolov a info ☎ 055/6234 138; 055/64 467 35, 0908 108 287.

➔ 27. august 2005 TRENCÍN

TRADIČNÁ CELOSLOVENSKÁ AUKCIA A BURZA Slovenskej numizmatickej spoločnosti v Trenčíne sa uskutoční v sobotu 27.8.2005 v Kultúrnom a metodickom centre (býv. Dom armády), Hviezdoslavova 16. Začiatok burzy 7,00 hod., aukcie 9,30 hod. Obe akcie pobežia paralelne, stolov bude dostatok, katalógy sa rozdeľujú pri príchode.

➔ 28. august 2005 LUČENEC

MEDZINÁRODNÉ HOBBY STRETNUTIE, hotel Pelikán (pri tržnici) od 8,00-12,00 hod. Ďalšie stretnutia 25.9., 30.10. a 27.11. 2005. Informácie ☎ 047 4329 266.

➔ 4. sept. 2005 KYSUCKÉ NOVÉ MESTO

MEDZINÁRODNÉ STRETNUTIE ZBERATEĽOV starostlivosť a ostatných zberateľských odborov každú prvú nedeľu v mesiaci od 8,00 hod. v priestoroch galérie Mlyn Antik v Kysuckom Novom Meste-Radolí. Ďalšie stretnutia 2.10., 6.11. a 4.12. Informácie ☎ 0904 526 563

➔ 15. september 2005 RUŽOMBEROK

ZBERATEĽSKÝ BURZU poriada KF-53-02 Ružomberok v Cirkevnom gymnáziu sv. Andreja na nám. A. Hlinku vo štvrtok 15.9.2005 (sviatok) od 8,00 do 12,00. Ďalšia burza 16.10.2005. Nízke vstupné aj poplatky za stoly. Srdečne vás pozývame.

➔ 17. september 2005 MALACKY

JESENNÁ ZBERATEĽSKÁ BURZA VŠETKÝCH ODBOROV (filatelia, numizmatika, pohľadnice, odznaky, tel. karty a pod.), Záhorácke centrum kultúry, Spoločenský dom, Mierové nám.10, od 8,00 do 12,00hod

➔ 18. september 2005 TRENCÍN

TRADIČNÁ CELOSLOVENSKÁ BURZA FILATELISTOV V TRENCÍNE sa uskutoční v Kultúrnom stredisku Dlhé Hony. Ďalšia burza v roku 2005 bude 13. novembra.

INZERCIA

■ **KLUB FILATELISTOV 54-01** a Združenie klubov filatelístov Košice prijíma a zašlú výbery do kolovania. Informácie na adrese správcu kolovania: Teodor MAGDA, Zborovská 2, 040 01 Košice. Z-093

■ **KÚPIM bankovky a mince Maďarska** a Rakúsko-Uhorska, ☎ 058/732 78 33, 0905 426 733. Z-094

■ **PREDÁM dvojpásky SŠ 28B, DZ A1 18.III.1939 L** (2500 Sk), P (2 500 Sk) skúš. Šablátúra a ČSR 505 (Fučík) skúšky farieb - hnedá strih. a 3 odtiene tmavomodrej zúbk. skúš. Gilbert (1 000 Sk). Š.Piško, Agátová 9, 962 12 Detva sídlisko. Z-095

■ **KÚPIM SŠ 1939-1945.** Rady, medaily, vyznamenania, odznaky. Ponuku prosím pošlite na adresu Marian Jakabek, P.O. Box 366 Lloyd Manor Rd. M9B 6H6 Toronto, Ontario, Canada. Na každú ponuku odpoviem. Z-096

■ **KÚPIM R-nálepky** s poradovým číslom 1. Ladislav Iván, Malé Domky 12, 034 05 Ružomberok Z-097

■ **KÚPIM ★★ hářčeky s odchýlkami** a inými chybami. Nové Slovensko. ☎ 0905 319 684 Z-098

■ **KÚPIM predznámkové listy s SASSIN a SASSIN s dátumom.**L. Hrozen, Alej 574, 908 41 Šaštín-Stráže Z-099

■ **PREDÁM sadu čs. mincí 1992**, sady mincí SR 1993, 1994, 2001 a mincu 1000 Sk 10 rokov SR proof. ☎ 0915 728 Z-100

■ **HLADÁM celistvosti a známky Srí Lanky** (Cejiónu). Ponúkajte. Ing. Rančák, Stúrova 126/5, 058 01 Poprad. Z-101

☎ 0907 949 956
■ **KÚPIM VČOH Ružomberok „bez 5“ s DCH 2/17.** Tiež viac známok Nitra (č.60) a Senica (č.95) s tropickým lepom. Poštovné preplatím. Marián Halko, Laborecká 16, 066 01 Humenné. Z-102

■ **PONÚKAM veľký výber** známok, listov a pohľadníc rôznych krajín ČSR, Rakúsko, Nemecko, Maďarsko a iné. Podrobný zoznam na www.filatelio-znamka.sk. ☎ 02/65312391 Z-103

■ **PREDÁM ☉ známky SŠ 39-45** a ★★ ČSR 1945-1958. ☎ 0905 33 22 62 Z-104

■ **PREDÁM ★★ známky ČSR II**, 10-bl. 1018-22, 1217-25, 1526-31, 2909-13 a 4-bl. 353-359 2x far.odtiene. Kompl.zostavu ★★ známok angl.kol., korunovácia Alžbety II. z r.1953-106 známok. Cena dohodou. ☎ 0905 582 377 Z-105

■ **PREDÁM poštové známky Slovensko a Česko** do roku 2000. Zbierku rastlín, exponát na túto tému, literatúru a iný filatelistický materiál. ☎ 045/6856 026 Z-106

■ **VYMENÍM** ☉ známky USA od r. 1900-1998 za ☉ známky USA a R-U. ☎ 033 6472 934 Z-107

■ **ZA ★★ ZNÁMKY ČSR 1954-1968** dám ★★ známky ČSR, ČR, SR od r. 1976, OSN 1981-89, ZSSR 1965-90, ☉ Kubu 1959-80, Poľsko 1945-95 aj iné. Anton Líška, letisko Vajnory, 831 07 Bratislava, ☎ 0903 312450 Z-108

■ **KÚPIM predznámkové listy** s ☉ Ipolysag, Vág Újhely, Váh Tepla, Rosenberg, Altgeburg, Ohegy. Ivan Lužák, Púpavova 2, 841 04 Bratislava ☎ 02/6542 5054. Z-109

■ **PREDÁM** kompletný ročník 2001 ★★ známok Argentíny (43 zn. + 6 hářčekov s 18 zn.) v darčekovom balení Argentínskej pošty za 1200 Sk. Ivan Lužák, Púpavova 2, 841 04 Bratislava 43, ☎ 02/6542 5054 Z-110

ČO PIŠU INÍ

■ FILATELIE (ČR) ■ 7/ 2005

Úvodný príspevok júlového čísla Filatelie prináša pomerne rozsiahly pohľad námetára (J. Horáka) na Európsku výstavu poštových známok Brno 2005, keď si zároveň všimá aj zaujímavé materiály v exponátoch najvýznamnejšej filatelistickej udalosti v histórii Českej republiky. (Myslím, že hodnotiaci prívlások „špatné“ exponáty, ktorý sa uvádza v texte, nie je v súlade s kategóriou výstavy.) Fr. Beneš st. pokračuje 15. časťou seriálu Malé zastavenia na ceste filatelie a čs. poštovej správy, v ktorom otvára kapitolu leteckej pošty a z tejto oblasti približuje menej známe informácie. Nosným príspevkom je príloha tvoriaca článok Fr. Beneša ml. „Nové nebezpečné padětky a česká filatelie“, v ktorom informuje o nových skúsenostiach z oblasti zisťovania pravosti niektorých pretačových emisií. O použití strihaných Hradčian 10h v poštovej prevádzke píše M. Rozhoň. V Feldmann v 16. pokračovaní seriálu Abeceda filatelistiky sa zaoberá výskytom písmena Q na filatelistickom materiáli. S. Kamenický v príspevku Hříšné fotbalové hvězdy filatelisticky dokumentuje mnohé tragédie futbalistov, ktorí sa stali závislými na škodlivých vášniach. V rubrike Odborná literatúra prináša Fr. Crha recenzie nových vydání katalogů Michel. V tradičných rubrikách sa predstavujú novinky Českej pošty a nové známky európskych štátov a zo zámoria. ☐ -pem-

■ POŠTOVNÍ NÁLEPKY ■ 58

Spravodajca Spoločnosti zberateľov poštových nálepiek vo svojom ďalšom čísle prináša informáciu o zmenách počtu pôst a poštovní v ČR v roku 2004 a o zaujímavostiach z terminálov APOST. O zabudnutých nálepkách (Pečlivo pečiatkujte) v súvislosti s ich oficiálnym vydaním v roku 1956 (Zrejme ich používanie by bolo vysoko aktuálne aj v súčasnosti.) a o zaujímavostiach slovenských R-nálepiek s čiarovým kódom píše I. Tvrdy. Z pera redaktora J. Kratochvíla sú príspevky Návrh typológie nových českých R-nálepiek a Chybné názvy pôst na cenných nálepkách typu 2B. Odbornú časť uzatvára 1. časť prehľadu poštových zálepiek. ☐ -pem-

■ SPRÁVY SFZ ■ 182 (2/2005)

Spravodajca Slovenského filumenistického zväzu v úvode najnovšieho čísla informuje o jarnej burze v Sušiciach, o 4. stretnutí SFZ/ČFS v Pleštanoch a o zasadnutiach výboru SFZ. Príspevok Ukončenie výroby zápaliek na Slovensku voľne nadväzuje na článok Povojnová história zápalkárne v Banskej Bystrici z č. 171 a týka sa obdobia od roku 1993. Z pera V. Gajdoša sú aj ďalšie články: Zápalkáren v Banskej Štiavnici, Zápalková nálepka a Vysoké Tatry, a informácie o slovenských novinkách. Ďalšie strany sú venované krátkym správam, inzerátom a zaujímavostiam. ☐ -pem-

FILATELIA ★ FILOKARTIA ★ NUMIZMATIKA

Darčeková predajňa, Medená 18, Bratislava
Peter Ardo

Po – pi : 10,00 – 18,00 hod.

☎ 0908 423533, e-mail: pardo@naex.sk, fax: 02 5556 1183

VYKÚPIEME A DOPLNÍME VAŠE ZBIERKY

Známky, mince, figúrky z kindervajec, telefónne karty, staré pohľadnice, listy, akcie, preukazy a iný zberateľský materiál

✉ Palkovičova 10A, 821 08 Bratislava

Ponuka firmy ZBERATEL® – LUPY

Lupa príložná rybie oko

číslo	priemer (mm)	cena	zväčšenie
6912	65	650,-	4 x

Lupa svetelná ručná

číslo	priemer (mm)	cena	zväčšenie
6715	35	550,-	10 x

Lupa vrecková sklopná

číslo	priemer (mm)	cena	zväčšenie
6501	20	270,-	10 x

Lupy ručné čitateľské, plastová rukoväť

číslo	priemer (mm)	cena	zväčšenie
6742	100	270,-	2 x
6744	60	230,-	3 x
6745	50	195,-	4 x

Lupy ručné bifokálne, kovová rukoväť

číslo	priemer (mm)	cena	zväčšenie
6732	84	270,-	2,5 / 5 x
6734	60	195,-	3,5 / 7 x

Lupy stolné s ohybným ramenom 50 cm

priemer (mm)	cena	zväčšenie
90	650,-	3 x

AGUSTOVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Zberateľské materiály a pomôcky ponúkané v tejto rubrike možno zakúpiť v predajni ZBERATEĽ alebo ich objednať písomne, e-mailom, prípadne aj telefonicky (➔ pozri informácie na 2.strane)

ZNÁMKY / HÁRČEKY / BLOKY - rôzne námety ★★

Austrálska antarkt. oblasť 1961, Polárnici na magnetickom póle 6.	49,-
Belgicko 2004, Fauna PL (4)	110,-
Bielorusko 1998, Automob. - Maz, 254-258	75,-
Bielorusko 2003, Psy, 502-504	45,-
Bielorusko 2003, Psy, 502-504, PL (2x 502-04)	90,-
Bielorusko 2004, Včela, osa, čmeliak 549-50, BI39	110,-
Dominikánska rep., LOH Melbourne, 560-67, 3,40 €	30,-
Dominikánska rep., LOH Melbourne - olympijskí víťazi I, 585-92, 3,40 €	30,-
Dominikánska rep., LOH Melbourne - olymp. víťazi II, 660-67, 3,40 €	30,-
Estónsko 1940, výplatná: Narva-Fälle, 159, 5 €	50,-
Fínsko 1934, Významní vodcovia 17. stor., 184-186, 5 €	48,-
Fínsko 1935, Fínski učenci na prelome 18. a 19. stor., 188-190	45,-
Gambia Výročie automob. Mercedes (BI 25), 8,50 €	110,-
Grenadines of st. Vincent 1978, 25. výročie korunovácie Alžbety II., 152-55	45,-
IFNI 1958, Pomoc pre Valenciú, 171-73	29,-
Indonézia 1996, WWF Nosorožec zo Sumatry a Jávy (PL 2 x 1648-51)	120,-
Kuba 1992, Rôzne rasy psov, 3558-64 + BI 128, 9,5 €	135,-
Kuba 1994, Aquakultúry - chovné stanice, 3749-54, 4,5 €	65,-
Kuba 1994, Rôzne rasy psov, 3771-75	65,-
Kuba 1998, Papagáj (Aratinga Euops) WWF, 4156-59	95,-
Kuba 1998, Tajomní obyvatelia morských hĺbin 4112-15, 5 €	99,-
Lichtenstein 1939, Hud. skl. Jozef Rheinberg, 172, 3 €	22,-
Lichtenstein 1939, Prísaha vernosti, 180-82, 10 €	95,-
Lichtenstein 1963, Európa, 431, 0,70 €	10,-
Maďarsko 1969, Sojuz 4 a Sojuz 5, 2492-93, 1,4 €	10,-
Maďarsko 1983, ZOH Sarajevo, 3659 BI. 169, 5 €	25,-
Maďarsko 1984, Archeolog. nálezy v Maďarsku 3673-79, 4,5 €	20,-
Montserrat 1978, 25. výročie korunovácie Alžbety II., 385-88	36,-
NDR 1976, Vzácne archeolog. nálezy, 2182-86, 3 €	29,-
NDR 1977, Poľovníctvo, 2270-75, 3,5 €	40,-
NDR 1977, Záchranárske akcie hasičov, 3 €	25,-
NDR 1977, Osobnosti vedy a kultúry, 2199-2202, 1,5 €	15,-

NDR 1977, Moderná technika v poľnohosp., 2236-40, 3 €	28,-
NDR 1977, Indické miniatúry, 2418-21, 3,5 €	30,-
Polsko 1967, Umenie (da Vinci, Watteau, Hondius Rokotow, Rembrandt...), 1808-15, 7 €	70,-
Polsko 1991, Motýle (Aporia crataeci), BI 115. hologram, 3,00 €	35,-
Polsko 2004, Kozmická história vývoja Zeme 田	90,-
Rakúsko 1949, 75 výročie UPU, 943-45, 17 €	96,-
Rakúsko 1950, 100. výročie rak. známky, 950, 2,6 €	18,-
Rakúsko 1952, Orol, letecká 20S, 968, 18 €	80,-
Rakúsko 1954, C.F.A. Ritter von Welsbach, chemik, 1006, 36 €	250,-
Rakúsko 1961, Kongres sv. bánk vo Viedni, 1097, 0,7 €	14,-
Rusko 2005, Ochrana prírody, (BI 4+K)	65,-
St. Tome e Principe 1979, 1. poštový let Lissabon - São Tomé, 583, (BI 35), 30 €	290,-

St. Tome e Principe 1980, K 10. výročiu výstupu na mesiac, 650, (BI 45), 15 €	210,-
St. Tome e Principe 1980, Olympijske štadióny z LOH Mexico '68, Mníchov '72, Montreal '76, Moskva '80 (BI 43), 12 €	240,-
Švajčiarsko 1943, 100 r. švajč. zn., 416, 0,3 €	5,-
Tanzánia 1986, Medzin. rok mladých, 288-291, 7,50 €	50,-
Ukrajina 2004, Motýle, BI (5)	99,-
Upperyafa-South Arabia 1967, Michelangelo -Pieta, 22 (BI 2), 5 €	50,-
Upperyafa-South Arabia 1967, Louvre-Paríž 25 (BI 3), 3,5 €	35,-
Upperyafa-South Arabia 1967, Umenie-Goya 72 (BI 12), 3,5 €	35,-
Upperyafa-South Arabia 1967, Umenie-Caravaggio 73 (BI 13), 3,5 €	35,-
Umm-Al-Qiwain, Kone, 496-501A, 4,50 €	80,-
Umm-Al-Qiwain, 1969, Apollo 12, (BI 18), 4 €	40,-
Umm-Al-Qiwain, 1972, ZOH Sapporo, 464 (BI 30), 6 €	60,-
Umm-Al-Qiwain, 1972, ZOH Sapporo, 465 (BI 31), 6 €	60,-
Umm-Al-Qiwain, 1972, LOH Mníchov, 476 (BI 32), 6 €	60,-
Yemen 1970, Víťazi MS vo futbale Mexico'70 1144-46, 3 €	30,-
Zimbabwe 1981, Deň stromu, 255-258, 3,60 €	40,-
ZSSR 1965, Deň kozmonautiky (hliníková fólia), 3042-43, 13 €	130,-
ZSSR 1987, Motýle 5678-82	30,-

AUGUSTOVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

ZNÁMKY / HÁRČEKY / BLOKY - rôzne námety ☉

Afganistan 2000, Bocian v hniezde, 1	8,-
Angola 1999, Korytnačky I, BI (3)	19,-
Angola 1999, Korytnačky II, BI (3)	19,-
Azerbajdžan 1995, Korytnačky (5 + H)	25,-
Azerbajdžan 1995, Vzducholode (6 + H)	30,-
Azerbajdžan 1995, Morské medúzy (5 + H)	25,-
Belize 1979, 25. výročie korunovácie Alžbety II. (8)	24,-
Benin 1995, Mačkovité dravce (6)	18,-
Benin 1995, Svet vtákov (6)	18,-
Benin 1995, LOH Atlanta 96 (6 + H)	25,-
Benin 1996, MS vo futbale Franc. '98 (3),(6 + H)	30,-
Benin 2003, Fauna Ameriky BI (6) + H	38,-
Benin 2003, Prírodná rezervácia BI (2)	22,-
Benin 2003, Prírodná rezervácia BI (9)	35,-
Benin 2003, Vodné vtáctvo BI (3)	25,-
Benin 2003, Rôzne majáky PL (9)	35,-
Bielorusko 2003, Had + korytnačka (súlač 2 zn.)	19,-
Bulharsko 1987, Morské živočíchy (6)	18,-
Burundi 1975, Fauna Afriky (24, 6x 4-pásky)	60,-
Burundi 1975, Fauna Afriky (24, 6x 4-pásky), označenie Letecká pošta	70,-
Čad 1999, Kone, BI (9)	35,-

Džibuti 2005, Pápež Ján Pavol II., BI (2) I.	22,-
Džibuti 2005, Pápež Ján Pavol II., BI (2) II.	22,-
Džibuti 2005, Pápež Ján Pavol II., BI (2) III.	22,-
Džibuti 2005, Pápež Ján Pavol II., BI (2) IV.	22,-
Džibuti 2005, Pápež Ján Pavol II., BI (2) V.	22,-
Džibuti 2005, Pápež Ján Pavol II., BI (6)	29,-

Fujeira 1971, Apollo 14, (5 páska)	18,-
Guineé 1995, Jednomotorové lietadlá, (6+H)	30,-
Guinea Bissau 1988, Rôzna fauna, (7)	21,-
Guinea Bissau 2001, Včely, osy...BI (6)	29,-
Guinea Bissau 2001, Pablo Picasso-obrazy PL (6)	29,-
Guineé 1995, Jemná krásna kvetov, (6+H)	25,-
Guineé 1999, Kone, BI (9)	35,-
Haute Volta 1984, LOH Los Angeles (5)	15,-
Kampuchea 1987, Rôzne vtáky (7)	20,-
Kambodža 1996, LOH Atlanta, (6+H)	30,-
Kambodža 1999, Vodné živočíchy, (6+H)	25,-
Kambodža 2000, Spevavce s mapou rozšírenia, (6+H)	33,-
Kambodža 2000, Rozprávky (Peter Pan, Pinochio, Paculienka, Krysiar), (6+H)	29,-
Kirgizstan 1995, Miestna fauna, (7 + H)	33,-
Kongo 1999, Slony, BI (9)	35,-
Kongo 1999, Orchidey, (6+H)	25,-
Kórea 1982, 100 r. narodenia P. Picassa, H	12,-
Kórea 1987, Požiarnické autá (4)	12,-
Kórea 1991, Panda (6+H)	30,-
Kórea 1991, Huby (5)	15,-
Kórea 1991, Huby, PL (2x 5)	25,-
Kórea 1991, Vodné vtáky - brodivé PL (6)	18,-
Kórea 1991, Prvá severokórejská exp. do Antarktídy, BI (5+K)	20,-
Kórea 1984, Európski panovníci, BI (9) I.	35,-
Kórea 1984, Európski panovníci, BI (9) II.	35,-
Kuba 1995, Kone (6)	18,-
Kuba 1995, Vtáctvo na ostr. „Cayo Coco“ (6)	18,-
Kuba 2002, Vodné vtáctvo (5 + H)	27,-
Laos 1986, Kaktusy (6)	18,-
Libéria 1955, Rôzne kvety (6)	15,-
Libéria 1957, Pomoc deťom (6)	12,-
Libéria 1970, Vianoce (H)	12,-
Libéria 1971, Svetový zjazd skautov v Japonsku BI	12,-
Libéria 1976, A. G. Bell - 100 r. telefónu (H)	12,-
Mauretánia 2003, Ochrana prírody BI (3)	25,-
Mauretánia 2003, Prírodné rezervácie BI (2)	22,-
Mauretánia 2003, Prírodné rezervácie I BI (9)	35,-
Niger 1999, Krokodýle I, BI (3)	19,-
Niger 1999, Krokodýle II, BI (3)	19,-
Rwanda 2003, Hady BI (6) + H	38,-
R.de Côte D'Ivoire 2003, Ochr.prírody BI (3)	25,-
R.de Côte D'Ivoire 2003, Národ.parky BI (2)	22,-
Rusko 2000, LOH Sydney 2000 (3)	12,-
Sahara O.C.C. 1996, MS vo futbale Franc. '98, 6+H	29,-
Saharai 1999, Mačka perzská, 1	8,-
Tadžikistan, Praveká fauna (8)	18,-
Tanzánia 1996, LOH Atlanta-cyklistika (4+H)	20,-
Tanzánia 1999, Kone I, BI (3)	19,-

AGUSTOVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Tanzánia 1999, Kone II, BI (3)	19,-
Tanzánia 1999, Medvede, BI (9)	35,-
Togo 1999, Ďalšie druhy orchideí (6+H)	25,-
Vietnam 1988, Vtáky (8)	24,-
Vietnam 1988, Flóra (8)	24,-
Vietnam 1988, Vodné vtáky (6)	12,-
Vietnam 1998, Ryby (8)	22,-

Zásobníky na známky, havidky

Zásobník Lindner, A 4, čierne listy,	
16-listový	490,-
- „ - 30-listový	870,-
Zásobník Schaubek, A4, 16-listový, biele listy,	
s logom i bez loga Slovenskej pošty,	360,-
Havidky čierne, šírka 28, 31, 36, 38, 40, 43, 44, 49, 50, 55, 59, 60, 70 a 90 mm - balíček	60,-
Havidky čierne na PL:	
ležaté, veľkosť 185x135 mm	- ks 19,-
stojaté, veľkosť 185x135 mm	- ks 19,-
Havidky biele, šírka 32, 50, 60 mm - balíček	60,-
Havidky biele na PL:	
ležaté, veľkosť 175x120 mm	- ks 15,-
stojaté, veľkosť 120x175 mm	- ks 15,-

Zásobníky na mince

Zásobník 10-listový, možnosť doplnenia listov (3 alebo 4 otvory)	365,-
Náhradné listy	
12-okienkové 55x53 mm	- 1 list 30,-
20-okienkové 41x42 mm	- 1 list 33,-
30-okienkové 31x35 mm	- 1 list 35,-

Kšúšobná UV - lampa SIGMA

Stolné prevedenie so zapojením na sieť 220 V - rozozná, ktoré známky sú tlačené na luminiscenčnom a ktoré na bežnom papieri, odhalí falošné bankovky	570,-
UV - lampa na batérie, ručná	520,-

Katalógy nové

Špecializované netto katalógy ZBERATEĽ – SLOVENSKO

(známky, celiny, FDC, COB, CDV, NL, ZZ, CSO, CM, PT):	
Roky 1993-1994	58,-
Roky 1995-1996	68,-
Roky 1997-1998	58,-
Rok 1999	29,-
Roky 2000-2001	58,-
Rok 2002	44,-
Rok 2003	58,-
Rok 2004	38,-
Pri kúpe všetkých 8 ks katalógov len za 360,-	

Novotný: Mince Jozefa I. 1705-1711 a Františka II.- Rákocziho 1703-1711	195,-
Novotný: Mince Karla VI. 1711-1740, I.vydanie	265,-
Novotný: MINCE MÁRIE TERÉZIE 1740-1780 (II.doplnené vydanie 2001)	235,-
Novotný: Mince Františka Lotrinského (1745-67), (1766-80)	250,-
Novotný: Mince Jozefa II 1765-1790 a Leopolda II 1790-1792	240,-
Novotný: Mince Františka I. 1792-1835	185,-
Novotný: Mince a korunovačné medaily Ferdinanda V. (1835-1848)	135,-
Novotný: Mince Františka Jozefa I.(1848-1916)	235,-
Novotný-Moulis: Papierové platidlá ČSR, ČR a SR 1918-2004, farebný, vydanie 2004	330,-

Obaly na albumové listy

Formát A 4 (tzv. Euroobal) - 10 ks	15,-
------------------------------------	------

Filatelistické nálepky

Nálepky firmy LINDNER (1000 ks) - balíček	á 64,-
---	--------

AUGUSTOVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Albumové listy Zberateľ SLOVENSKO

	I.časť		II.časť	
	BZ	Z	BZ	Z
Ročník 1993	19,-	75,-	32,-	120,-
Ročník 1994	19,-	75,-	48,-	185,-
Ročník 1995	22,-	75,-	48,-	175,-
Ročník 1996	22,-	75,-	54,-	195,-
Ročník 1997	22,-	75,-	53,-	220,-
Ročník 1998	22,-	75,-	53,-	220,-
Ročník 1999	21,-	75,-	59,-	245,-
Ročník 2000	17,-	65,-	48,-	185,-
Ročník 2001	32,-	95,-	48,-	215,-
Ročník 2002	22,-	75,-	75,-	285,-
Ročník 2003	28,-	85,-	80,-	305,-
Ročník 2004	17,-	65,-	53,-	220,-

Súbory jednotlivých ročníkov tvoria albumové listy:

I.časť : základné známky a hářčeky,

II.časť : PL, varianty kupónov a známky z hářčekov

Pri objednávaní prosíme vždy uviesť požadovaný ročník, jeho časť (I. alebo II.) a formát (Pofis alebo A 4) !

V prípade záujmu o všetky listy, treba objednať obidve časti súboru (I.+ II.) pretože II. časť listy z prvej časti neobsahuje !

Listy ponúkame vo vyhotovení bez zasklenia (BZ) a zasklené (Z).

Formáty listov: Pofis a A 4.

Ceny oboch formátov sú rovnaké!

Albumové listy ČESKÁ REPUBLIKA

	BZ	Z
Ročník 1998	155,-	485,-
Ročník 1999	185,-	490,-
Ročník 2000	190,-	495,-
Ročník 2001	195,-	525,-
Ročník 2002	185,-	515,-
Ročník 2003	220,-	740,-
Ročník 2004	180,-	550,-

Formáty albumových listov ČR:

Ročník 1999 len formát Pofis, ročníky 2000 - 2004 formát Pofis aj A 4 (cena rovnaká).

Ponúkame albumové listy formátu Pofis aj formátu A 4:

- s nápisom SLOVENSKO á 5,-
- bez nápisu á 4,-
- so štvorcovou podtláčou (len formát Pofis) á 4,-

Albumové listy Zberateľ ČESKOSLOVENSKO

Formát Pofis aj A4 - cena rovnaká !	I.časť		II.časť	
	BZ	Z	BZ	Z
Ročník 1992	24,-	85,-	52,-	210,-
Ročník 1991	24,-	85,-	68,-	265,-
Ročník 1990	34,-	115,-	48,-	195,-

Albumové listy Zberateľ ČESKOSLOVENSKO

Formát len A4	I.časť		II.časť	
	BZ	Z	BZ	Z
Ročník 1989	42,-	135,-	46,-	165,-
Ročník 1988	65,-	215,-	80,-	295,-
Ročník 1987	42,-	135,-	110,-	355,-
Ročník 1986	38,-	125,-	90,-	345,-
Ročník 1985	62,-	205,-	75,-	275,-
Ročník 1984	58,-	210,-	80,-	295,-
Ročník 1983	52,-	195,-	80,-	295,-
Ročník 1982	70,-	255,-	85,-	325,-
Ročník 1981	58,-	210,-	80,-	295,-
Ročník 1980	45,-	155,-	80,-	295,-
Ročník 1979	45,-	155,-	105,-	325,-
Ročník 1978	62,-	235,-	75,-	275,-

Pinzety a lupy

- Pinzeta Prinz-Solingen alebo Lindner (špicatá, lopatkovitá alebo okrúhla), kus 85,-
- Pinzeta Lindner, lopatkovitá zahnutá 155,-
- Pinzeta lopatkovitá alebo špicatá, dĺžka 150 mm 260,-
- Lupa Ø 20 mm v kovovom púzdre, 10x 395,-
- Lupa s osvetlením a desiatinným delením, možnosť zaostrenia 680,-

Katalógy použité

- Michel Karibské ostrovy 2000, zachovalý 1250,-
- Philex Západná Európa 1985, celofarebný 480,-
- Trojan Privátné prítisky na československých a českých celinách 1945-1996, zachovalý 350,-
- KLIM, Schödelbauer: špecializovaný katalóg ČR, 1918-39 860,-

Katalógy staršie, nepoužívané

- MICHEL č. 1: Severná a stredná Amerika 1995 1 150,-
- MICHEL č. 2: Karibská oblasť 1995 1 100,-
- MICHEL č. 3: Južná Amerika 1996 1 150,-
- MICHEL: Nemecko 2003/2004, celofarebný 740,-
- MICHEL: Nemecko špeciál 2000 650,-
- MICHEL: Nemecko Junior 2004 420,-
- Novotný-Mouliš: Papierové platidlá ČR, ČR a SR 1918-1998, farebný 290,-

AUGUSTOVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Ukážky z dnešnej ponuky námetových emisií (str.42-43) ☉

AUGUSTOVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Ukážky z dnešnej ponuky námetových emisií ★★ (str.41)

